

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Praha, 2009

Ivana Švadlenová, DiS.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

**L'Arche – mezinárodní komunita podporující osoby s mentálním
postížením
(srovnávací studie)**

**L'Arche – the international community supporting people with
special needs
(comparative study)**

Studijní obor: Sociální pedagogika

Vedoucí práce:
PhDr. Jitka Cintlová

Autor:
Ivana Švadlenová, DiS.

Praha, 2009

Poděkování

Děkuji vedoucí této bakalářské práce PhDr. Jitce Cintlové za cenné rady, podněty, podporu a zejména za ochotu a trpělivost, kterou mi poskytla při zpracování této práce.

Poděkování také směřuji ke kolektivu asistentů a zaměstnanců L'Arche Kilkenny, za jejich ochotu a podporu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce PhDr. Jitky Cintlové samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

Havlíčkův Brod, červenec 2009

.....*Ivana Švadlenová*.....

ANOTACE

Hlavním cílem bakalářské práce je srovnávací studie zaměřená na porovnání vzniklých změn růstu a rozvoje osob s postižením v průběhu roku 2008/2009 v komunitě L'Arche Kilkenny v Irsku a kazuistik dvou osob s postižením žijících v této komunitě. Dalším cílem je objasnění, jak místní obyvatelé vnímají působení zmíněné komunity. Hlavní cíl byl zjišťován prostřednictvím výzkumných šetření uskutečněných v roce 2008 formou dotazníků a v roce 2009 na základě kvalitativně zpracovaných rozhovorů, další cíl byl zjišťován v roce 2009 též na základě rozhovorů. Přední kapitoly práce charakterizují L'Arche - komunitu, zakladatele Jeana Vaniera, Mezinárodní Federaci L'Arche a o.s. Benediktus. Další kapitoly se zabývají obecným vymezením pojmů týkající se integrace, sociální integrace a segregace osob s postižením. Popisují specifické chování osob s mentálním postižením a pojem mentální retardace, L'Arche komunitu Kilkenny v Irsku a výzkumné šetření, jeho realizaci a výsledky.

The main aim of this thesis is a comparative study focused on growth and development changes of people with special needs, during the years 2008 and 2009 in the community L'Arche Kilkenny in Ireland and casuistry of two people living in this community. Another goal is an effort to clarify how local inhabitants perceive the function of this community. The main aim was gathered by research in the form of questionnaires in 2008 and interviews in 2009, the other aim is found out through interviews too in the same year. The front chapters of the work characterize L'Arche community, the founder of this organization Jean Vanier, International Federation L'Arche and vocation association Benediktus. Other chapters are concerned with general conceptions related to integration, social integration and segregation of people with special needs also with the specific behaviour of people with mental disability and the conception of mental disability, L'Arche community in Ireland and research, its realization and results.

Klíčová slova: komunita L'Arche, integrace, segregace, sociální integrace, mentální postižení, intaktní společnost

Keywords: community L'Arche, integration, segregation, social integration, mental disability, intact society

OBSAH:

SEZNAM ZKRATEK.....	7
ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 KOMUNITA L'ARCHE.....	10
1.1 CHARAKTERISTIKA KOMUNITY.....	10
1.2 L'ARCHE A JEJÍ ZAČÁTEK.....	11
1.2.1 Mezinárodní Federace L'Arche (International Federation L'Arche).....	11
1.2.2 Jean Vanier	12
1.3 CÍLE L'ARCHE	13
1.4 PILÍŘE L'ARCHE.....	14
1.4.1 Vzájemné vztahy.....	14
1.4.2 Klient.....	14
1.4.3 Asistent.....	15
1.4.4 Spiritualita	16
1.4.5 Know-how	16
1.4.6 Život komunity.....	16
1.5 L'ARCHE, MÍSTO NADĚJE	17
2 INTEGRACE VERSUS SEGREGACE	18
2.1 SPECIFICKÉ CHOVÁNÍ OSOB S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	18
2.1.1 Mentální retardace.....	20
2.2 INTEGRACE	22
2.2.1 Integrace a sociální integrace osob s postižením.....	22
2.3 INTEGRACE V L'ARCHE – SOCIÁLNÍ, PRACOVNÍ A KULTURNÍ.....	25
2.4 SEGREGACE OSOB S POSTIŽENÍM	28
3 OBČANSKÉ SDRUŽENÍ BENEDITKUS	31
3.1 POČÁTKY	31
3.2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	32
3.3 SPOLUPRÁCE S L'ARCHE	34
PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
4 L'ARCHE KILKENNY.....	37
4.1 STRUKTURA L'ARCHE	38
4.1.1 Personální struktura.....	38
4.1.2 Schůze „Meeting“	39
4.1.3 Další schůze.....	40
5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	42
5.1 REALIZACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	42
5.1.1 Srovnávací studie: oblast bydlení.....	45
5.1.2 Srovnávací studie: zahradnictví	49
5.1.3 Srovnávací studie: chráněné dílny.....	51
5.1.4 Srovnávací studie změn: kavárna L'Arche	55
5.1.5 Komunita L'Arche – působení veřejnosti.....	56
6 KAZUISTIKY.....	60
7 SHRUTÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	65
ZÁVĚR.....	71
SUMMARY.....	75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	76
SEZNAM PŘÍLOH.....	80

SEZNAM ZKRATEK

✿	KCAT	centrum studia umění ve městě Callan
✿	PCP	Personal central planning
✿	SOS	chráněné pracoviště ve městě Kilkenny
✿	ZdP	zdravotně postižení

ÚVOD

Jedním z míst, ve kterém intaktní¹ osoby společně žijí s osobami s postižením je organizace L'Arche. Tuto organizaci tvoří komunity po celém světě, nejpočetněji je zastoupena ve Francii, kde L'Arche vznikla. Jejím zakladatelem se stal Jean Vanier. Postupně tyto komunity vznikaly v ostatních zemích světa a nyní vzniká i v České republice.

Středem každé L'Arche jsou osoby s postižením, převážně s mentálním postižením. Neméně důležitou roli tvoří i osoby z různých koutů světa, asistenti. Osoby s postižením a asistenti společně vytváří a budují tyto komunity formou komunitního bydlení, chráněných dílen a kooperací všech členů organizace.

Touto bakalářskou prací navazuji na svoji absolventskou práci, ve které jsem se zaměřila na téma „Podpora sociální integrace osob s mentálním handicapem v mezinárodní organizaci L'Arche“. V bakalářské práci se zaměřuji na téma „L'Arche – mezinárodní komunita podporující osoby s mentálním postižením“. Toto téma jsem si vybrala, jelikož jsem měla možnost navštívit některé L'Arche komunity v Evropě a také jsem v jedné z komunit pracovala jako asistentka osob s mentálním postižením po dobu více než čtyř měsíců. Zaujala mne komunita jako taková, ale též způsob kooperace, podpory z hlediska asistentů a neméně důležité, žití intaktních osob s osobami s postižením, jinak řečeno s osobami jinak obdarovanými.

V této bakalářské práci popisuji mezinárodní komunitu L'Arche podporující osoby s mentálním postižením. Zajímá mne, jak se této organizaci daří formovat osobnost a přirozeně rozvíjet dovednosti u osob se specifickým znevýhodněním. Jakým způsobem tato organizace podporuje osoby se znevýhodněním v integraci do společnosti.

V teoretické části této práce charakterizuji L'Arche jako komunitu, dále cíle a její základní pilíře. Představuji zakladatele L'Arche, Jaina Vaniera. Zmiňuji Mezinárodní Federaci L'Arche zaštiťující všechny L'Arche komunity ve světě. V širší míře se zabývám integračními a segregáčními fakty. Zejména se zaměřuji na sociální integraci a na podporu začlenění osob s mentálním postižením žijících v L'Arche do společnosti. Zmiňuji se též o specifickém chování osob s mentálním postižením, mentální retardaci. Představuji občanské sdružení Benediktus podporující osoby s postižením v České republice. Při svém působení se

¹ osoba bez postižení

v široké míře inspirovalo organizací L'Arche a v této době se tým tohoto sdružení snaží o založení první L'Arche komunity na území České republiky.

V praktické části se stejně jako v mé absolventské práci věnuji L'Arche komunitě Kilkenny v Irsku. Mým hlavním cílem je porovnat získané informace z výzkumného šetření mé absolventské práce z roku 2008 s výsledky výzkumného šetření uskutečněného roku 2009 v téže L'Arche komunitě. Tuto srovnávací studii doložím kazuistikami dvou osob s mentálním postižením žijících v příslušné komunitě. Srovnávací studii provedu pouze u první hypotézy, jelikož jsem se tématem druhé hypotézy ve výzkumném šetření v roce 2008 nezabývala.

Hlavním cílem této bakalářské práce je porovnání změn, které nastaly v průběhu jednoho roku, u osob s mentálním postižením komunity L'Arche Kilkenny.

Dílčí hypotézy:

1. Domnívám se, že u všech osob s mentálním postižením žijících v L'Arche Kilkenny, došlo přinejmenším k drobným kladným změnám v jejich osobním rozvoji a růstu a to z důvodu dobré podpory asistentů a pracovníků, též možnostem, které tato komunita osobám s mentálním postižením poskytuje.
2. Myslím si, že místní obyvatelé, vnímáno z pohledu asistentů, přijímají komunitu L'Arche Kilkenny pozitivně.

Výzkumné šetření uskutečním metodou polostandardizovaného rozhovoru s asistenty, kteří pracují s osobami s mentálním postižením v komunitě L'Arche Kilkenny v Irsku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 KOMUNITA L'ARCHE

1.1 Charakteristika komunity

Komunita, z latinského *communitas*, znamená společenství a pospolitost.² Geist představuje komunitu jako jednu z nejdůležitějších forem lidských asociací. Komunitu chápeme jako sociální lokalitu, tj. sdružení nebo soubor osob, které jsou vázány, obvykle sídlem, příp. obživou v určité době na určité geograficky vymezené místo. Komunitu také chápeme jako sociální organizaci, vytvářející své instituce, které působí v určité, geograficky vymezené lokalitě.³

L'Arche, francouzské slovo pro Archu (později uváděno), je mezinárodní organizace založená na křesťanských základech, ve které asistenti a lidé s mentálním postižením spolu „sdílí“ život v duchu vzájemného respektu a porozumění.⁴ Společně vytvářejí domov a životní program. Pečují o sebe, pracují, modlí se a oslavují.

Zakladatel Archy, Jean Vanier, v komunitě působí a žije již mnoho let. Za tuto dobu získal mnoho zážitků a cenných zkušeností. Ve své knize: „Rodí se nová naděje“, Vanier popisuje, co je posláním komunity. Zabývá se především komunitou Archy.

V komunitě se lidé shromažďují za stejným cílem, který chtějí společně uskutečnit, nalézají zde své místo a identitu. Opravdovou komunitu tvoří ti, kteří usilují o osobní rozvoj. Pokud lidé, kteří přišli z izolace, v komunitě najdou lásku, pak začnou odhazovat své masky a bariéry a otevřou se jeden druhému, což vede k jejich rozvoji. V komunitě lidé nežijí sami pro sebe, ale jsou za sebe navzájem zodpovědní. V komunitě se každý může cítit v bezpečí, je sám sebou. Může se svobodně vyjadřovat a s důvěrou říkat co prožívá a co si myslí.⁵

² PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1998, s. 112

³ GEIST, B. *Sociologický slovník*, 1992, s. 180-181

⁴ L'Arche Kilkenny podklady - Expectations of an assistant in a L'Arche community household [překlad]

⁵ VANIER, J. *Rodí se nová naděje – Čím je a má být komunita*, 1997, s. 54

1.2 L'Arche a její začátek

Zakladateli této organizace jsou Jean Vanier a dominikánský kněz Thomas Philipp. Založili ji společně v roce 1964, kdy k sobě domů Jean Vaniše přizval dva muže s postižením, Raphaela Simiho a Philippe Seuxe. Tito muži opustili ústav a začali žít s Jeanem v domově Trosly-Breuil ve Francii, který pojmenovali L'Arche.⁶ Archa umožňuje žít lidem s mentálním postižením samostatně s využitím podpory asistentů. Později se organizace rozrostla v mezinárodní Federaci L'Arche international, která všechny komunity Archy zaštiťuje.



Každá Archa se vyznačuje tímto symbolem: tři postavy v lodi znázorňují zakladatele L'Arche, Philippa, Raphaela a Jeana Vaniera.⁷

1.2.1 Mezinárodní Federace L'Arche (International Federation L'Arche)

L'Arche International je Federací 132 členských komunit, založené jako nezávislý útvar ve 35 zemích světa. 132 komunit zahrnuje 5000 lidí s a bez mentálního postižení, kteří společně „sdílejí“ své životy v domovech, pracovních dílnách a denním programu.⁸ L'Arche Federace zaštiťuje ostatní L'Arche komunity na celém světě, které se k L'Arche hlásí.

L'Arche International usiluje o respektování různorodosti kultur, náboženství a života v mezinárodní solidaritě uvnitř federace i mimo ní. Jako zastřešovací organizace podporuje své členy v administrativních, právních a finančních záležitostech a pomáhá komunity L'Arche připravit na denní problémy, aby jim úspěšně čelily a splnily poslání L'Arche.⁹

Přestože je každá komunita autonomní, zodpovídá za rozvoj systému solidarity mezi rozdílnými komunitami ve federaci, např. zajištění plného počtu asistentů v komunitách nebo poskytnutí finanční podpory komunitám, které jsou zřízeny v zemích s nedostačujícími finančními prostředky.¹⁰

⁶ L'Arche. [online]. [cit. 2008-1-22]. Dostupné z www: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/136051-l-arche>>

⁷ L'Arche Kilkenny podklady - Information For Prospective Assistants [překlad]

⁸ Welcome to L'Arche International. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z www: <<http://www.larche.org/home.en-gb.1.0.index.htm>>

⁹ Tamtéž

¹⁰ L'Arche communities around the world. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z www: <<http://www.larche.org.au/world.asp> 22.01.2008>

Mezinárodní Federace L'Arche je zeměpisně rozdělena do devíti zón: Afrika, západní Asie, Kanada, Francie, Latinská Amerika, severní Evropa, jižní Asie, jižní Evropa a Střední východ a USA. V České republice se L'Arche zatím nepodařilo založit. Každá zóna je seskupena v několika regionech, na které jsou místní komunity vázány. Každá zóna má svého koordinátora spolupracujícího s prezidentem Mezinárodní Federace L'Arche a s koordinátory jednotlivých regionů.

1.2.2 JEAN VANIER

Zakladatel L'Arche, Jean Vanier, se narodil 10. září roku 1928 v Ženevě ve Švýcarsku, kde byl jeho otec Generál Georges Vanier na diplomatické misi. Větší část školní výuky do roku 1939 nejdříve strávil v Anglii, později Jeana, jeho čtyři bratry a sestru rodiče poslali do Kanady. Po základní škole se mladý Jean rozhodl vstoupit na střední školu světového námořnictva Royal Naval College v Anglii. Po osvobození asistoval své matce v Červeném Kříži v Paříži a pomáhal lidem k návratu z koncentračních táborů. V roce 1945 Jean začal působit v námořní profesi. V roce 1950 rezignoval z vojenského námořnictva a začal studovat filozofii a teologii v Institut Catholique v Paříži. Zde potkal otce Thomase Philipa, dominikánského kněze a profesora.¹¹

Otec Thomas Philips se stal Jeanovým duchovním rádcem a přítelem. Jean Vanier se vrátil do Kanady a vyučoval na univerzitě v Torontu. Opustil svou vlast a připojil se k otci Thomasu Philippovi, který se stal kaplanem v malé instituci. Tato instituce se starala o muže s mentálním postižením, ve Val Fleury v Trosly-Breuil. V roce 1964 se Jean Vanier rozhodl usadit v Trosly a žít s lidmi s mentálním postižením.¹²

V roce 1969 navštívil Ontario a přispěl ke vzniku první komunity L'Arche v Severní Americe. V dalším roce se stal spoluzakladatelem založení první L'Arche komunity v Indii. V roce 1968 se stal Jean Vanier spoluzakladatelem Víry a Sdílení. V těchto komunitách, se rodiny, jejich členové s postižením a jejich přátelé jednou měsíčně scházejí k modlitbě, ke vzájemné podpoře a oslavě. O tři roky později na pouti v Lurdách, založil komunitu Víru a Světlo. Spoluzakladateli se stali lidé s mentálním postižením, jejich rodiny a přátelé, celkem 12 000 osob.¹³ Toto společenství je velmi blízké L'Arche. Jednou měsíčně se lidé

¹¹ Jean Vanier, Founder of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupnéz [www:
<http://www.larche.org/jean-vanier-founder-of-l-arche.en-gb.23.13.content.htm>](http://www.larche.org/jean-vanier-founder-of-l-arche.en-gb.23.13.content.htm)

¹² Tamtéž

¹³ Tamtéž

s mentálním postižením, jejich rodiny a přátelé scházejí a společně prožívají přátelství, modlitbu a oslavu.

Na začátku roku 1990 Jean Vanier založil organizaci Intercordii. Ta podporuje studenty vysokých škol, kteří se rozhodli žít po určitou dobu mezi chudými lidmi a lidmi na okraji společnosti v rozvojovém světě. L'Arche se ve světě rychle rozšířila. V roce 1981 Jean Vanier předal vedení komunit prvnímu mezinárodnímu koordinátorovi Mezinárodní Federace L'Arche. Dále Jean pokračoval ve vedení jako zakladatel na Mezinárodním koncilu L'Arche. Nadále cestuje a navštěvuje L'Arche komunity, kterým dodává odvalu a duchovně je doprovází. Poskytuje poradenství mnoha lidem, kteří k němu přišli sami nebo skrze L'Arche.¹⁴

Jeanu Vanierovi bylo uděleno velké množství cen. I v dnešní době Jean Vanier pokračuje v cestování ve světě a přednáší v pořadech, názorným příkladem je CBC Massey Lectures v roce 1998,¹⁵ rozhlasové vysílání kanadské rozhlasové společnosti CBC *Myšlenky* v rámci programu Masseyovy přednášky na požádání CBC a Masery College torontské university.¹⁶ V roce 2006 vycestoval do Afriky, Indonésie a USA. Pokračuje ve psaní, jeho knihy byly přeloženy do 29 jazyků. Jean Vanier žije v původní L'Arche komunitě v Trosly-Breuil ve Francii.¹⁷

1.3 Cíle L'Arche

Cílem Archy je vytvořit komunity, které přijímají osoby s mentálním postižením a dají jim právoplatné místo ve společnosti.

Základním a nejdůležitějším článkem Archy jsou osoby s mentálním postižením. Ty tvoří střed komunit. Archa usiluje o odhalení darů u těchto osob a snaží se o jejich rozvoj.

S pomocí asistentů se učí žít společně s ostatními lidmi v komunitě a snaží se o spoluvytvoření domova. Asistenti je podporují v jejich rozvoji, osamostatnění se a jejich začlenění do společnosti.

¹⁴ Jean Vanier, Founder of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupnéz [www:
<http://www.larche.org/jean-vanier-founder-of-l-arche.en-gb.23.13.content.htm>](http://www.larche.org/jean-vanier-founder-of-l-arche.en-gb.23.13.content.htm)

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ VANIER, J. *Cesta k lidství*, Praha, 2004, s. 9

¹⁷ Jean Vanier, Founder of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupnéz [www:
<http://www.larche.org/jean-vanier-founder-of-l-arche.en-gb.23.13.content.htm>](http://www.larche.org/jean-vanier-founder-of-l-arche.en-gb.23.13.content.htm)

V rozděleném světě chce být Archa znamením naděje. Její komunity, založené na vytvoření vztahů mezi lidmi rozdílné intelektuální kapacity, sociálního původu, náboženství a kultury, usilují o to být znamením jednoty, věrnosti a smíření.¹⁸

1.4 Pilíře L'Arche

1.4.1 Vzájemné vztahy

V komunitě L'Arche jsou důležité vzájemné vztahy. Srdce komunity tvoří vztahy mezi lidmi s mentálním postižením i bez něj. Vztahy, ve kterých se lidé respektují a vzájemně se starají jeden o druhého. Na základě rovnosti vytvářejí bezpečí, které vede k jejich rozvoji, osobnímu vývoji a svobodě. Osoby s postižením se mohou stát se v plné míře lidmi, kterými chtějí být. Nejdůležitějším prvkem vzájemných vztahů je přijímání člověka s jeho nadáním i jeho neschopností jako jedinečnou a hodnotnou osobnost.¹⁹

1.4.2 Klient

Klient (v L'Arche „coremember“) je dospělá osoba s mentálním postižením, která se stala srdcem Archy. Klienti žijí společně s asistenty, pracují v chráněných dílnách, v zahradnictví, uskutečňují své zájmy a s pomocí asistentů a zaměstnanců komunity se učí samostatnosti a vlastnímu rozhodování.

L'Arche zastává názor, že: „*People with an intellectual disability often have the remarkable capacity to touch others.*“²⁰ (= lidé s mentálním postižením často mají pozoruhodné nadání dotknout se ostatních). Jsou mimořádně přívětiví a spontánní. Jsou velmi citliví a proto nás učí lepšímu chování, obohacují nás a stmelují dohromady.²¹

¹⁸ Charter of the communities of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z [www: <http://www.larche.ie/charter.html>](http://www.larche.ie/charter.html)

¹⁹ A L'Arche community is... [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z [www: <http://www.larche.org/a-l-arche-community-is-who-we-are.en-gb.21.0.news.htm>](http://www.larche.org/a-l-arche-community-is-who-we-are.en-gb.21.0.news.htm)

²⁰ Welcome to L'Arche International. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z [www: <http://www.larche.org/home.en-gb.1.0.index.htm>](http://www.larche.org/home.en-gb.1.0.index.htm)

²¹ People with an intellectual disability. [online]. [překlad 2008-1-24]. Dostupné z [www: <http://www.larche.org/people-with-an-intellectual-disability.en-gb.23.11.content.htm>](http://www.larche.org/people-with-an-intellectual-disability.en-gb.23.11.content.htm)

1.4.3 Asistent

Asistent je člověk, který společně žije s postiženými a vytváří s nimi vztah založený na důvěře, přátelství, vzájemném obohacení, společně vytváří domov a denní programy. O osoby s postižením nejen pečuje, ale snaží se o jejich rozvoj, podporu a osamostatnění jich samotných v rámci jejich možností. Nejdůležitějším požadavkem pro asistenty je otevřenost k lidem, kteří jsou odlišní, ať už jejich mentálním postižením, ale také věkem, kulturním prostředím, vírou, náboženským vyznáním aj.²²

Asistenti přichází z celého světa, z odlišných kultur a náboženských tradic, mohou mít různý sociální původ. Většina asistentů přichází do L'Arche na jeden rok, někteří zůstanou 2 roky. L'Arche přijímá i asistenty na dobu letních prázdnin. Někteří asistenti do ní přichází pracovat hned po ukončení studia, jiní se rozhodli změnit své původní zaměstnání. Hledají něco nového anebo chtějí změnit svůj život, proto se rozhodnou pracovat v L'Arche.²³

Asistent musí mít nejméně osmnáct let. Uchazeč vybranou komunitu L'Arche kontaktuje a formou eseje o sobě sdělí některé údaje a uvede důvod, proč se chce stát asistentem L'Arche. L'Arche uchazeči poskytne formulář „Application form“, který vyplní. Celý proces při výběru asistenta probíhá mezi uchazečem (budoucím asistentem) a příslušným pracovníkem komunity, s koordinátorem asistentů v komunitě L'Arche Kilkenny. Po vyplnění žádosti a poskytnutí referencí od dvou referentů, následuje s žadatelem informační telefonický rozhovor. Po telefonickém rozhovoru, příslušní pracovníci L'Arche zhodnotí žádost uchazeče a učiní závěrečné rozhodnutí o jeho přijetí.²⁴

Každá komunita L'Arche poskytuje odborná školení a reflexe asistentům, též se snaží podpořit asistenty v jejich osobním a spirituálním růstu. Konkrétně v komunitě L'Arche Kilkenny probíhá „Assistant formation and reflection“ - „formation“ se týká školení asistentů, získání nových informací a „reflection“ se zaměřuje na duchovní oblast nebo problematiku (více viz. podkapitola 7.1.2), také probíhá několikadenní cyklus kurzů pro asistenty, pracovníky, ale též je zaměřen i pro osoby s postižením. Tyto kurzy se týkají sociálních témat: například oblast komunikace. Asistent, který působí v L'Arche po dobu jednoho roku, se účastní týdenního pobytu, zaměřeného na dané téma. Tento pobyt je zaměřen pro všechny asistenty komunit L'Arche.

²² L'Arche Kilkenny podklady - Information For Prospective Assistants [překlad]

²³ L'Arche Kilkenny podklady - Information For Prospective Assistants [překlad]

²⁴ Tamtéž

Od roku 2008 komunita pro zaměstnance a asistenty nabízí širokou škálu nových profesních kurzů. Kurzy a tréninky dle zaměření v jaké oblasti v L'Arche dotyčný asistent a zaměstnanec pracuje a také na jaké pozici. Kurz managementu, absolvent získal po dokončení certifikát a další.

Každý asistent musí projít kurzem základních sociálních dovedností. Může se zúčastnit i dalších nabízených kurzů zaměřené na sexuální život osob se specifickými potřebami aj.

1.4.4 Spiritualita

Dalším pilířem důležitým pro L'Arche je spiritualita. Z první komunity, která byla založena ve Francii v římsko-katolické tradici, vznikly další komunity v různých kulturách a náboženství. Komunita respektuje odlišné náboženské tradice lidí, kteří do komunity přicházejí.²⁵

1.4.5 Know-how

Komunity L'Arche spolupracují s lékaři, psychology, sociálními pracovníky a dalšími profesionály, kteří jí umožňují rozvíjet kompetence a vysoký kvalitní standard v oblasti poskytování péče.²⁶

1.4.6 Život komunity

Heslo - žít s ostatními zdůrazňuje, co člověk může dokázat, co může dát ostatním a co se může naučit. Tak jako v rodině, všichni členové komunity jsou zodpovědní za dobrý život skupiny, ať již se toto týká domova, pracovních dílen nebo denního programu. Přispívají k tomu různé činnosti například vaření, mytí nádobí, podání pomocné ruky, úsměv nebo vtip.²⁷

²⁵ A L'Arche community is... [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupnéz [www:
<http://www.larche.org/a-l-arche-community-is-who-we-are.en-gb.21.0.news.htm>](http://www.larche.org/a-l-arche-community-is-who-we-are.en-gb.21.0.news.htm)

²⁶ Tamtéž

²⁷ Tamtéž

1.5 L'Arche, místo naděje

Komunity L'Arche jsou místem naděje. Každá osoba je v souladu s jejím nadáním povzbuzována k tomu, aby rostla v lásce, stala se samostatnou, způsobilou a schopnou volby. L'Arche se snaží zajistit vzdělání svých členů, práci a terapeutické aktivity, které se stanou zdrojem důstojnosti, růstu a naplnění jich samotných. Také se snaží o rozvoj a prohloubení jejich duchovního života a o víru Boha.²⁸

L'Arche se důkladně zabývá zklamáním lidí, kteří trpí nespravedlností a odmítnutím, protože jsou postižení. Tato záležitost by L'Arche komunity měla pohánět k tomu, aby dělaly vše, co je v jejich silách, k obhájení práv lidí s mentálním postižením, podporovaly vytvoření míst k jejich přijetí a daly naší společnosti na zřetel, aby k lidem s mentálním postižením byli spravedlivější, zdvořilejší a respektovali je. L'Arche komunity chtějí být ve vzájemné soudržnosti s chudými ve světě a se všemi, kteří bojují pro spravedlnost.²⁹

²⁸ Charter of the communities of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupnéz [www: <http://www.larche.ie/charter.html>](http://www.larche.ie/charter.html)

²⁹ Charter of the communities of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupnéz [www: <http://www.larche.ie/charter.html>](http://www.larche.ie/charter.html)

2 INTEGRACE VERSUS SEGREGACE

2.1 Specifické chování osob s mentálním postižením

Ve společnosti dochází k situacím, kdy u osob s mentálním postižením dochází k dezorientaci v oblasti časové, prostorové i osobní.³⁰ I jedinci intaktní společnosti bývají v určitých chvílích a situacích dezorientováni, jelikož jednotlivé procesy nebývají mnohdy zcela jasné a jednoduché. Intaktní jedinec se však těmto změnám dokáže snadněji a rychleji přizpůsobit a to většinou bez pomoci druhých nebo alespoň v menší míře. Osoby s mentálním postižením potřebují být v určité míře podporováni k tomu, aby dokázali čelit běžným životním situacím a zejména změnám, které jim činí obtíže v důsledku určité inovace a nestálosti dosavadní stability. Tyto změny osoby s postižením pociťují často silněji než intaktní společnost. Ve snaze uspokojení potřeb a přání osob s mentálním postižením je důležité nezapomenout na rizika, kterých se intaktní společnost může nezáměrně dopustit.

A to zejména ve snaze poskytnout a udělat právě vše potřebné. Může se jednat o určitou manipulaci osob s mentálním postižením, která může vycházet z jejich omezené schopnosti komunikace a v komunikačním toku zcela nedojde k úplnému přenosu informací.

Dalším specifikem je i **sugestibilita** u osob s mentálním postižením, která může nastat i v důsledku omezené schopnosti domýšlení a včasného přiměřeného hodnocení následků. Zvýšená **emocionalita a spontánnost** je jeden z častých aspektů v chování těchto osob. V některých případech se zvýšená emocionalita stává „...*kompenzací deficitu racionální složky osobnosti...*“³¹

I když tyto osoby jsou obdařeny postižením, jsou to lidé se stejnými potřebami a cíly jako ostatní a mají právo, tak jako „zdravá populace“ žít ve společnosti a společně v ní působit. Aby mohly ve společnosti žít, musí být podporováni v menší i ve větší míře, ale mnozí z nich dokáží žít relativně nezávislým způsobem života, mohou pracovat, navazovat vztahy, věnovat se svým aktivitám, sportovat aj., svými činy a svou podstatou dokáží obohatit tuto společnost.³²

³⁰ SLOWÍK, J.; *Speciální pedagogika*. Grada.

³¹ Tamtéž, s.118

³² Tamtéž, s. 119

Základní a nejvýznamnější podporou jsou rodiče a blízká rodina. Někdy však podpora ze strany rodiny nemůže být úplná. I samotná rodina potřebuje určitou podporu. Proto využívá různých alternativ, kterými v široké míře jsou **domovy pro osoby se zdravotním postižením** (nyní nazývány dle zákona o sociálních službách tj. zák. č. 108/2006 Sb.), dříve „ústavní péče“, kvalita poskytovaných služeb by se měla podle zavedených „standardů kvality sociálních služeb“ v České republice zvyšovat. Z novějších alternativ mohou osoby s mentálním postižením využít podpory typu **chráněného (podporovaného) bydlení a podporovaného (chráněného) zaměstnání**. Široké spektrum občanských sdružení nabízí **služby, asistenci a rekondiční pobyty** podobně jako i týdenní a denní stacionáře. Rozšířenou formou může být **komunitní bydlení**, které v sociální síti České republiky svoji působnost rozšiřuje a to zejména v posledních letech. Některé formy komunitního bydlení vycházejí i ze zahraničních organizací, například Camphillské komunity. Jedna z těchto komunit vznikla i v České republice v Českých Kopistech.³³ Podobného stylu jsou i komunity L'Arche, které působí jako Camphillské komunity po celém světě. L'Arche komunita dosud nebyla v České republice založena, i přestože některé organizace v České republice na podobných cílech fungují a využívají podobných prvků jako L'Arche (česky Archa). Existují hnutí, která podporují a usilují o vznik budoucí L'Arche v České republice, široké působení na domovské půdě má o.s. Setkání s Archou. Jednou z organizací, kterým je Archa blízká je o. s. Benediktus, které se snaží vybudovat L'Arche komunitu v České republice.

Důležité si je uvědomit, že i přes veškerou spontánnost, otevřenost i dětské chování ve srovnání s jejich fyzickým věkem, osoby s mentálním postižením prožívají veškeré životní zkušenosti jako intaktní osoby stejného věku. Proto nelze srovnávat jejich pohled s pohledem dítěte. Dospělé osoby s postižením jsou opravdu dospělými osobami.³⁴ Nevylučujeme však skutečnost, že proces utváření zkušeností u intaktní osoby probíhá rychle, u osoby s mentálním postižením pomalu a s určitými odchylkami. **Myšlení** bývá zatíženo přílišnou konkrétností, neschopno vyšší abstrakce a generalizace, bývá nedůsledné, objevuje se zde nekritičnost, pojmy jsou vytvářeny těžce a úsudky bývají nepřesné. Dochází k nedostatkům v oblasti sluchu, to znamená, že jedinec hlásky slyší, ale nerozlišuje je dostatečně nebo vůbec. Nedostatky v artikulaci spočívající ve slabých spojích center jemné motoriky. Může dojít též k nedostatečné schopnosti porozumění, hodnocení, rozhodování a programování řeči. V důsledku postižení si paměť s postižením osvojuje nové věci pomalu a mnohočetným

³³ SLOWÍK, J.; *Speciální pedagogika*. Grada. s. 117,119

³⁴ Tamtéž, s. 117

opakováním. Vědomosti nejsou schopny osoby s mentálním postižením včas v praxi uplatnit. U tohoto druhu postižení převažuje paměť mechanická, která není schopna větší třídění informací. Osoba s mentálním postižením udrží **pozornost** kratší dobu než intaktní osoba. Musí následovat relaxace. Pozornost se různí dle postižení a časové křivky dne. **Citová otevřenost** bývá u osob s mentálním postižením vyšší a přetrvává **menší schopnost sebeovládání**. Automaticky přenáší kladné emoce na situace, které umí zvládnout, jelikož se mnoho situací osoba s postižením zvládnout nenaučila, mohou se u ní objevit neurotické (enuréza...) nebo psychopatické (krádeže...) symptomy jakožto poruchy citového vývoje. Intenzita emočních reakcí klesá úměrně s věkem. Specifikem může být také agresivita, úzkostnost a pasivita, může nastat dysbulie (porucha vůle), abulie (nerozhodnost, nedostatek vůle a neschopnost zahájit činnost). Při sebehodnocení se osoby s mentálním postižením ve větší míře hodnotí k jedné straně, směrem k podhodnocování sebe samu (nižší aspirace) nebo nadhodnocování sebe samu (vyšší - nereálné aspirace).³⁵

2.1.1 Mentální retardace

Slovo „mens“ mysl nebo duše a „retardare“ opozdit či zpomalit tvoří sousloví „mentální retardace“, které je překládáno výrazem opoždění nebo zpomalení mysli.³⁶

Mentální retardace může být popisována jako vývojová porucha integrace psychických funkcí. Tato vývojová porucha postihuje jedince ve všech složkách jeho osobnosti, ve stránce duševní, tělesné i sociální. Poznávací schopnost je trvale porušená - různá míra snížení rozumových schopností, která se projevuje nejvýrazněji především v procesu učení. Možnosti výchovy a vzdělávání závisí na stupni postižení. U osob s mentální retardací dochází k zaostávání vývoje rozumových schopností, k odlišnému vývoji některých psychických vlastností a k poruchám v adaptačním chování. Individuálně odlišná je míra a hloubka postižení jednotlivých funkcí.³⁷

U mentální retardace dochází k celkovému snížení intelektových schopností, které zahrnují: schopnost myslet, učit se a přizpůsobovat se požadavkům svého okolí. Vzniká v průběhu vývoje jedince a je obvykle provázena poruchami adaptace na prostředí, což se projevuje zpomaleným, zaostávajícím vývojem, s omezenými možnostmi vzdělávání

³⁵ VÍTKOVÁ, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika*, 1998, s. 124 In (Dolejší 1978)

³⁶ SLOWÍK, J.; *Speciální pedagogika*. Grada.

³⁷ ŠVARCOVÁ, I. *Mentální retardace*, 1991, s. 24

a s nedostatečnou sociální přizpůsobivostí. Tyto příznaky mohou probíhat v různé intenzitě, samostatně nebo ve vzájemných kombinacích.³⁸

Podrobněji se zaměřím na tělesné a psychické zvláštnosti u osob se středně těžkým a těžkým stupněm mentální retardace, jelikož se jím dále budu zabývat v praktické části.

Středně těžká mentální retardace

Rozvoj myšlení a řeči výrazně opozdívá a přetrvává až do dospělosti. Omezení psychických procesů je často provázeno epilepsií, neurologickými a tělesnými potížemi. Řeč je velmi jednoduchá, slovník obsahově velmi chudý. Osoba používá jednoduché věty nebo jednoduchá slovní spojení, u některých jedinců přetrvává pouze nonverbální komunikace. Schopnost kombinovat a usuzovat je slabá.³⁹

Zpomalen bývá vývoj jemné a hrubé motoriky, trvale zůstává celková neobratnost, nekoordinovanost pohybů a neschopnost jemných úkonů. Osoba se středně těžkou mentální retardací je v sebeobsluze samostatná mnohdy pouze částečně. U těchto osob dochází k emocionální labilitě, k častým afektivním nepřeměřeným reakcím, bývají nevyrovnané.⁴⁰

Část jedinců je schopna vzdělávání v omezené míře ve speciální škole, nejschopnějším osobám bývá dána možnost jednoduchého pracovního zařazení pod dohledem nebo v chráněném prostředí. Náročnější situace nejsou schopny sami úspěšně řešit.⁴¹

Těžká mentální retardace

V předškolním věku bývá výrazně opožděn psychomotorický vývoj, projevuje se značnou pohybovou neobratností, dlouhodobým osvojováním koordinace pohybů.⁴²

Vyskytují se časté motorické poruchy a objevují se příznaky celkového poškození CNS:

- dlouhodobý tréninkem si je možné osvojit základní hygienické návyky a částečně i jiné činnosti sebeobsluhy, někdy není možné udržet tělesnou čistotu ani v dospělosti
- psychické projevy jsou značně omezeny, omezená je i koncentrace pozornosti

³⁸ VÍTKOVÁ, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika*, 1998, s. 124

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ Tamtéž

⁴¹ Tamtéž, s. 128

⁴² Tamtéž

- dochází k minimálnímu rozvoji komunikativních dovedností, řeč je primitivní, omezuje se na jednoduchá slova nebo není vytvořena schopnost mluvení
- nestálost a impulzivnost, poznání blízké osoby, v horších případech nepřijímání potravy běžným způsobem, potřeba celoživotní péče.⁴³

2.2 Integrace

2.2.1 Integrace a sociální integrace osob s postižením

Pojem integrace pochází z latinského slova *integer* a znamená nenarušený, úplný.⁴⁴ Význam integrace popisuje ve svých definicích celá řada autorů. Ze všech těchto definic však vyplývá jedno společné a tím je „spolupráce“ a „sjednocení“ jednotlivých složek v celek.

Pavel Hartl vymezuje pojem integrace jako *„jednotné neoddělitelné spolupůsobení, součinnost různých psychických procesů.“*⁴⁵

Bohumil Geist definuje význam integrace jako *„sloučení, semknutí, proces vytváření celistvosti, úplnosti, sjednocování, spojování dílčích funkcí (částí) v komplexní celek, zpravidla na vyšší úrovni než části.“*⁴⁶

Průcha, Walterová a Mareš vysvětlují integraci jako integrované vzdělávání představující „přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol. Cílem je poskytnout i žákům s těžkými a trvalými zdravotními postiženími společnou zkušenost s jejich zdravými vrstevníky, a přitom respektovat jejich specifické potřeby. V zahraničí je tento přístup velmi rozšířen, nyní se postupně uplatňuje i v České republice. Má různé stupně: od oddělených tříd na běžné škole až po individuální zařazení žáka do libovolné školní třídy.“⁴⁷

Integraci osob se zdravotním postižením speciální pedagogika chápe jako vytvoření společenství. V tomto společenství jsou zdraví a zdravotně postižení rovnoprávními členy, jako společně soustředící síly, které vedou k ochraně a pomoci každému jednotlivci a vzájemnému partnerskému přijímání ve všech oblastech společenského života.⁴⁸

⁴³ VÍTKOVÁ, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika*, 1998, s. 128

⁴⁴ MICHALÍK, J. *Školská integrace dětí se zdravotním postižením*, 1999, s. 11

⁴⁵ HARTL, P. *Psychologický slovník*, 1996, s. 79

⁴⁶ GEIST, B. *Sociologický slovník*, 1992, s. 135

⁴⁷ PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1998, s. 94

⁴⁸ VÍTKOVÁ, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika*, 1998, s. 14

Marie Vítková chápe tento fenomén v důsledku vlivu integrace na jedince, skupinu či komunitu, u kterých integrace probíhá, ve dvojitým smyslu: „proces“ a „stav“ začleňování jedince, skupiny a komunity do integrální society. Dle analytického pohledu na integraci, je zjevná pozitivní a negativní integrace. Snahou speciální pedagogiky v České republice je, aby docházelo k pozitivní integraci zdravotně postižených žáků do školského systému.⁴⁹

Jesenský integraci definuje „*jako spolužití postižených a nepostižených při přijatelné nízké míře konfliktnosti vztahů těchto skupin.*“⁵⁰ Sociální integrace usiluje o dosažení vzájemného vztahu, komunikace a kooperace postižené a intaktní osoby. Musíme si uvědomit, že se netýká pouze skupin, ale zejména jednotlivých postižených občanů a také prostředí, ve kterém žijí.⁵¹

Sociální integrace ovšem nezávisí pouze na vůli osob s postižením. Výrazně se týká také postojů intaktní veřejnosti, zejména rodiny, nejbližších přátel a spolupracovníků. U intaktní veřejnosti, která se nezabývá touto stránkou, převládá názor, že integrací vznikají hodnoty, které jsou významné pouze pro osoby se zdravotním postižením. Odborná sféra tento názor nezastává. Svou kvalitu osoba s postižením v integračním procesu přenáší na osobu intaktní. Dochází ke vzájemnému obohacování všech, kteří se integračního procesu účastní. Je nemilé, že je tato stránka sociální integrace přehlížena, díky ní, můžeme totiž překonávat ostych nebo odpor intaktní veřejnosti ke spoluúčasti na integraci osob se zdravotním postižením.⁵²

Jesenský uvádí „*Míra integrace je významně podmiňována mírou rovnocennosti, samostatnosti a nezávislosti.*“⁵³ V komunitě L'Arche je kladen veliký důraz na rovnocennost klientů a asistentů, každý člověk je zde brán jako osobnost, a proto je i roven ostatním. Proto asistenti sami nerozhodují za klienty, ale dávají jim na výběr několik možností, aby se rozhodli sami. Učí je být samostatnými a nezávislými a vybrat si to, co opravdu chtějí. Obvykle jsou osobě s postižením dány dvě možnosti, ze kterých si vybere (výběr z více možností by pro něj mohl být komplikovaný).

Sociální integrace se prolíná s integrací osobnosti. V procesu integrace osobnosti se osoba dostává na vyšší stupeň socialize. Procesem integrace se osoba s postižením začleňuje do integrace sociální. Postižený se začleňuje do společnosti, patří do ní a zdravá společnost osobu s postižením přijímá. Nevýhody postižení se snižují a dochází zde k propojení interakce

⁴⁹ VÍTKOVÁ, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika*, 1998, s. 14

⁵⁰ JESENSKÝ J., *Prostor pro integraci*, 1993, s. 60

⁵¹ Tamtéž

⁵² Tamtéž, s. 63

⁵³ JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*, 1993, s. 59

a k sociálnímu přizpůsobení. V průběhu integrace dochází ve společnosti k vyšší jednotě osob s postižením s osobami intaktními.⁵⁴

Integrace spadá do jednotlivých sekcí. Podle Jesenského se dělí na integraci osobnosti, sociální, kulturní, pedagogickou a pracovní.⁵⁵ V integraci je důležité, aby docházelo ke sjednocení postojů, hodnot, chování a směřování aktivit různého druhu. Ovlivňuje vztahy a identitu jednotlivce i skupiny. Při kontaktu dvou navzájem se odlišujících jevů, situací, postojů nebo aktivit vzniká potřeba integrace. Mohou se však projevit jako stresory, konflikty, problémy, které narušují rovnováhu a harmonii vztahů, jistotu a spokojenost. Tyto rozpory pomáhá integrace překonat.⁵⁶

Integrace je stavem dynamickým, tento stav se mění, nezůstává na stejném stupni, pouze výjimečně setrvává na stejné úrovni příznaků a charakteristik. Je tedy stavem, kdy osoba s postižením akceptuje svoji vadu, vyrovnala se s ní, žije a spolupracuje s intaktními osobami. Takový člověk je výkonný a vytváří hodnoty, které společnost intaktních uznává jako rovnocenné, společensky významné a potřebné. K dosažení plné integrace existuje řada stupňů.⁵⁷

Pokud na integraci nazíráme z hlediska podmíněnosti vnitřními činiteli (potence osobnosti), mluvíme o vývojových stupních integrace. Tyto stupně jsou do jisté míry ovlivněny věkem osoby s postižením, která tedy může setrvávat dlouhou dobu na určitém vývojovém stupni v závislosti na vnitřních i vnějších faktorech. K posunu z jednoho vývojového stupně na druhý pomáhá v tomto případě sociální rehabilitace. Pod vlivem různých okolností může dojít i k rozpadu dosaženého vývojového stupně, tedy k dezintegraci.⁵⁸

Jesenský uvádí „*Nezasvěcená veřejnost nejednou svou vlastní neschopností k integrování se s postiženými, nesprávnou generalizací a interpretací snížených schopností, nedoceňováním hodnot vytvářených postiženými, jednostrannou preferencí speciálních institucí izolujících postižené od intaktních aj. vyvolává nebo prohlubuje segregaci postižených.*“⁵⁹ U intaktní veřejnosti se projevuje neschopnost vyrovnat se s vadou a odlišností těch, se kterými se setkává.⁶⁰

⁵⁴ JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*, 1993, s. 61

⁵⁵ JESENSKÝ, J. *Integrace – znamení doby*, 1998, s. 25

⁵⁶ Tamtéž, s. 23

⁵⁷ JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*, 1993, s. 60 - 61

⁵⁸ Tamtéž, s. 61

⁵⁹ JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*, 1993, s. 63

⁶⁰ Tamtéž

Podporované zaměstnání

Je jedním z faktorů integrace osob s mentálním postižením. Základy podporovaného zaměstnávání položil Mark Gold, americký psycholog. Tvoří ho pružný systém podpory osob s mentálním postižením k zaměstnání vykonávané v běžném pracovním prostředí. Podpora je poskytována také zaměstnavateli osob s mentálním postižením. Principem je nejen poskytovat zázrak a podporu zaměstnanci, ale především optimálně koordinovat jeho zájmy, potřeby, dovednosti a vložky s příslušnými požadavky zaměstnavatele. *„Model podporovaného zaměstnávání je efektivní v integraci pracovníka s mentálním postižením a zvyšování jeho pracovního výkonu. Pracovní program je efektivní, protože se pracovník zacvičuje přímo na pracovišti. Profesní příprava neprobíhá před vlastním nastoupením do práce. Kromě samotného pracovního zázviku si pracovník osvojuje sociální dovednosti potřebné pro styk se spolupracovníky, vyjadřování potřeb zájmů, rozvíjení interpersonálních vztahů na pracovišti, hygienické návyky, dochvilnost, zvyšuje se jeho sebedůvěra aj.“*⁶¹

2.3 Integrace v L'Arche – sociální, pracovní a kulturní

Komunity L'Arche jsou otevřené vnějšímu světu. Ve svých lokalitách vytvářejí integrační část života a usilují o podporu vztahů se sousedy a přátely. L'Arche také usilují o to být kompetentní ve všech úkolech, které je potřeba dokončit.⁶²

Přáním L'Arche je umožnit lidem s postižením pracovat a důvěřovat práci, neboť ta je z hlediska integrace důležitá. Tyto komunity usilují o sblížení s rodinami a opatrovníky osob, kteří jsou postiženi, s odborníky, vládní správou a se všemi, kteří pracují pro spravedlnost a mír.⁶³

Osoby s postižením většinu času tráví s asistenty domu „house assistants“ nebo s asistenty práce „work assistants“. Úloha asistentů domu je vytvoření denního režimu, kterým se klienti, osoby s mentálním postižením v L'Arche, i asistenti řídí a snaží se ho dodržet. Pro klienty je velice důležité mít určitý řád, který tvoří jejich osu. Vědí, co mohou očekávat. Uvědomují si, že v tu a tu dobu je budíček, následuje osobní hygiena, snídaně a příprava k práci. Asistenti usilují o to, aby se klienti u snídaně obsloužili sami a vybrali si, co

⁶¹ ČERNÁ, M. A KOL.; *Česká psychopedie*. 2008. s. 198 - 199

⁶² Charter of the communities of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupnéz [www: <http://www.larche.ie/charter.html>](http://www.larche.ie/charter.html)

⁶³ Tamtéž

chtějí snídat. Též podporují klienty k samostatné přípravě oběda, pokud již oběd není asistentem připraven předem. Některým klientům asistenti pomáhají v základních činnostech, jelikož je klient v důsledku handicapu není schopen sám zvládat.

Většina L'Arche vlastní chráněné dílny a zahradnictví. Tam lidé s mentálním postižením pracují společně s asistenty chráněných dílen. V chráněných dílnách můžeme nalézt dílny na výrobu svíček, dílny, kde klienti spolu s asistenty vytváří výrobky z papíru (přání), dílny kreslení (kresba obrazu), dílny, kde klienti pracují s vlnou a vyrábí z nich různé oděvní doplňky (šály, tašky), dílny šití, dále dílny pekařství, ve kterých společně pečou vlastní chléb.

V zahradnictví společně pěstují ovoce a zeleninu, učí se, jak pracovat s jednotlivým náčiním, upravují zahradu (sekání trávy, pěstování květin, sázení rostlin). Každému klientovi se asistenti věnují individuálně a zaměřují se na rozvoj jeho potřeb a cílů. Také je důležité vyvolat v klientech motivaci k práci a k rozvoji jich samotných, i když pracují společně ve skupině. Některé L'Arche vlastní školu, kam mohou děti s postižením docházet.

Klienti za doprovodu asistentů navštěvují lékaře a terapeuty, účastní se terapií (podle individuálních potřeb každého klienta).

Po práci se klienti vrací domů. Klienti s asistenty společně plánují, čemu se chtějí věnovat a co budou v době volna dělat. Také každé úterý po večeři mají asistenti s klienty domácí schůzi „House night“, kde projednávají dané události, cíle, zážitky a společně rozdělí klientovi úkoly na další týden. Klient též sdělí, co by chtěl v daném týdnu uskutečnit, zda má nějaká přání a zda s úkoly souhlasí.

Asistenti se klientům věnují individuálně, v rámci dané situace, počtu asistentů a klientů v domě. Každý klient má jiné zájmy. Mohou relaxovat nebo si vychutnat šálek čaje. S asistenty tráví hodně času, který společně využijí k hraní fotbalu, bowlingu, procházce, k jízdě na kole, výletu s ostatními členy domu nebo členy dalších domů (autem, vlakem), k nakupování, posezení v kavárně, restauraci či hospodě, k návštěvě přátel a známých. Všední nebo víkendové odpoledne mohou strávit na fotbalovém zápase, zapláváním si v bazénu, návštěvou Zoo nebo pláže a jinými aktivitami. Samozřejmě nechybí chvílky strávené pohromadě se všemi členy domu. Klienti společně s asistenty hrají hry, dívají se na televizi, relaxují, zpívají, tančí, čtou knížku nebo poslouchají hudbu.

Kulturní vložkou bývá návštěva divadla, koncertu nebo kina. V L'Arche jsou také prioritní oslavy, kterých se zúčastní velké množství lidí. Narozeninové oslavy jsou důležité, neboť zdůrazňují jedinečnost každého člena L'Arche. Především v tento den každý člen, rodina i přátelé mohou dát oslavenci najevo, že ho mají rádi, a že je pro ně důležitý.

V L'Arche není výjimkou říci, pokud Vás někdo má rád nebo Vás chce pochválit za dobrou práci, udělá to.

Např.: Jedna slečna s postižením slavila své kulaté narozeniny v L'Arche v Corku a na svou oslavu pozvala velké množství lidí a nezapomněla pozvat i členy L'Arche Kilkenny, která je další komunitou v Irsku. Je tedy zřejmé, že nedochází k integraci do společnosti pouze v lokalitě dané L'Arche, ale k integraci dochází také mezi L'Arche navzájem.

Nejdůležitější částí dne každého domu komunity je večeře, u které se všichni klienti a asistenti setkají a společně povečeří. Obvykle začátek a konec večeře zahájí modlitbou nebo písní. U večeře jen tak klábosí, hovoří o prožitém dni nebo o tom, co společně podniknou.

Večeři připravuje asistent společně s klientem. To však záleží na každé L'Arche, v jaké míře se klient na přípravě večeře spolupodílí. Po večeři, asistenti s klienty myjí a uklízí nádobí a nepořádek

Každý týden asistenti doprovází klienty na mše. Rolí asistenta je klienta na mši doprovodit, aby se jí mohl klient zúčastnit. L'Arche nenutí asistenty, kteří nejsou věřící, k víře.

L'Arche má také prázdniny, ve kterých se klienti a asistenti mohou promíchat (samozřejmě ne nahodile) s ostatními členy a asistenty domů L'Arche a strávit tyto dny prázdnin společně. Nechodí tedy do práce, nemají přesně daný režim jako obvykle. Prázdniny netráví ve svých domech, ale mohou je strávit podle svých zájmů v jiné oblasti dané země nebo v zahraničí.

V komunitě L'Arche jsou vítáni lidé zvenčí, mohou ji navštívit a seznámit se s ní blíže. Také rodinní příslušníci asistenty navštěvují v době volna a prázdnin.

V komunitách L'Arche klienti a asistenti společně „sdílejí“ své životy ve stejné filozofii a cílech. V každé komunitě se však odráží odlišná kultura dané země a původ asistentů, také potřeby klientů. Ta je daná sociální a finanční situací aj. aspekty, které tvoří jedinečnost každé L'Arche. Každá komunita má jiné chráněné dílny, zahradnictví, jiné možnosti pracovní, kulturní a sociální, podle toho, v jakém místě a v jaké zemi se vyskytuje a jak je podporována.

Každá komunita začleňuje klienty do společnosti podle svých možností a schopností. Záleží také na lokalitě. Zda jsou domy umístěny ve větším městě či malé vesnici.

2.4 Segregace osob s postižením

Je tedy zřejmé, že k integraci ve společnosti dochází. Nenastane ale pokaždé, může vzniknout opačný stav, kdy se osoba s postižením odděluje od společnosti. Neakceptuje svůj handicap, vyzdvihuje ho, vyhýbá se společenskému styku, své znevýhodnění přijímá jako problém, který ho odděluje od intaktní společnosti. Takovému stavu říkáme segregace.⁶⁴ Komunity L'Arche, kterými se zabývám ve své práci, jsou otevřené vnějšmu světu. Je tedy důležité, aby se každá komunita snažila tento cíl dodržet a pokračovala v začleňování svých členů do společnosti.

Introvertní typy osobnosti se mohou od společnosti zcela izolovat, neboť tento postoj se u nich může projevit mnohem hlouběji. Extrovertní typy osobnosti se také zcela nemusí chtít do společnosti zapojit, a proto vyhledávají jiné osoby s postižením. Jsou totiž přesvědčeni, že oni jejich problém pochopí; na rozdíl od osob, bez zdravotního postižení, kterým možnost pochopení handicapu dána nebyla.⁶⁵

Tento postoj někdy vyplývá z podceňování vlastních schopností a může se projevit různými formami depresivního chování. Naopak je ale možné, že někdy přeceňují své schopnosti, a proto se u nich mohou objevit různé projevy agresivního chování. Osoby se stejným postižením pak utváří segregované skupiny, kde mohou existovat tendence k úniku před zdravou veřejností, ale i k agresi vůči ní.⁶⁶

Jsou-li k segregaci nucené služby pro osoby s postižením organizovány tak, že prakticky populaci znevýhodněných izolují od populace intaktní, pak dochází k segregaci nucené. Nejčastějším příkladem tohoto typu segregace jsou speciální školy s internátem, ústavy sociální péče (nyní domovy pro osoby se zdravotním postižením), uzavřená nápravná i zdravotnická zařízení, ale i některá chráněná pracoviště osob s postižením, přestože byly budovány za účelem pomoci.⁶⁷

Tato zařízení, která pomáhala a pomáhají osobám s postižením, je ale záměrně hluboce od společnosti izolují. Učinila však velmi mnoho, především pro rozpracování specifik vzdělávání a rozvoj specifické subkultury jednotlivých skupin handicapovaných.⁶⁸

Ve 2. pol. 19. století tato zařízení zabezpečovala osoby s postižením od jejich narození až do jejich smrti, tzv. od kolébky do hrobu. Důsledkem toho vznikaly renomované ústavy, které se vyskytují na mnoha místech ještě nyní. Jejich segregáčnické nedemokratické působení

⁶⁴ JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*, 1993, s. 62

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ Tamtéž

bylo ve 20. století kritizováno. I občanské organizace zdravotně handicapovaných veřejně protestovaly. Ke konci 20. století speciální zařízení záměrnou izolovanost ukončila.⁶⁹

Segregace může představovat mezistupeň mezi izolací a integrací. Pokud k tomuto mezistupni dojde, může plnit také integrační poslání.⁷⁰ Jesenský říká „*Ve styku se stejně postiženými se spontánně odvíjí tzv. malá psychorehabilitace, která usnadňuje průběh procesu pochopení sebe sama a svých možností žít s vadou.*“⁷¹ Jestliže představuje přechodné stadium života, může být opodstatněná. Přechodnost totiž neznamena zpřetrhání styků integrovaného postiženého s postiženými, se kterými si rozumí, pokud chce dosáhnout integrace, ale dále s nimi může udržovat vztah, žít s nimi a vytvářet jednu z řady skupin, ve kterých plní různé společenské role.⁷² Může společně s ostatními členy skupin se stejným handicapem změnit její zaměření na integrační a pěstovat tak skupinovou integraci.⁷³

Jesenský uvádí: „*Segregace jako trvalé stadium života je výrazem nedostatečného vyrovnání se s vadou, posunutí identity, problematických životních postojů a aktivit. Je stavem nouze, který ve své podstatě ZdP neuspokojuje a zdravé, kteří s nimi přicházejí do styku utvrzuje v nesprávném názoru o neschopnostech postižených.*“⁷⁴

V procesu začleňování osob s postižením do intaktní společnosti je potřeba určit hranice integrace, které se stanovují dle druhu a stupně postižení.⁷⁵ Na integrační proces můžeme pohlédnout z několika hledisek. Cílem medicínského působení je léčba a překonání poruchy a handicapu. Vychází z biologických, organických či funkčních příčin. Představuje reintegraci po léčbě – snaha přizpůsobit se dané struktuře. Sociálními problémy, zejména společenskému přizpůsobení a diskriminací se zabývá model sociálně patologický. Integrace v něm je podporována speciálními terapiemi. Důležité je prostředí, které se stalo i jedním z modelů integrace. Podporuje znevýhodněné jedince v začleňování do běžného prostředí, institucí, škol aj. a snaží se o to, aby tato prostředí byla přizpůsobena specifickým potřebám těchto jedinců. Antropologické hledisko se zaměřuje o zlepšení interpersonálních vztahů a interakce. Zde dochází k podpoře společenské seberealizace znevýhodněného jedince dohromady s okolím a vzájemné respektování.⁷⁶

Integraci si můžeme představit jako proces, ve kterém se navzájem setkávají a přibližují osoby s postižením a bez.. V průběhu tohoto procesu u nich dochází k určitým

⁶⁹ JESENSKÝ, J. *Prostor pro integraci*, 1993, s. 62

⁷⁰ Tamtéž, s. 63

⁷¹ Tamtéž

⁷² Tamtéž

⁷³ Tamtéž In (Smutná, 1988)

⁷⁴ Tamtéž

⁷⁵ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Speciální pedagogika*, 2008, s. 23

⁷⁶ Tamtéž

změnám, které by měli vést k pospolitosti a sounáležitosti. Také k akceptaci, ačkoli není jednotná. V nejideálnějším případě integrace dochází ke vzájemné „adaptaci“ všech jedinců, jejichž cílem je vzájemné úsilí a přiblížení se sobě navzájem. V procesu „akomodace“ si postižený jedinec vytváří pozitivní pohled sám na sebe a přizpůsobuje se pravidlům většiny, není však nucen potlačovat vzniklé odlišnosti. V dalším případě, jedinec přijímá veškerá pravidla a způsoby chování většiny v té míře, ve které je toho schopen, v takovém případě se asimiluje.⁷⁷

⁷⁷ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Speciální pedagogika*, 2008, s. 24

3 OBČANSKÉ SDRUŽENÍ BENEDITKUS

„Občanské sdružení Benediktus je sdružení lidí, kteří na základě křesťanských hodnot žijí život ve společenství zdravých lidí a lidí s postižením. Skrze vztahy v tomto společenství se snaží odkrývat hluboké životní hodnoty a jedinečnost každého člověka.“⁷⁸

Benediktus, o. s. pomáhá lidem s postižením poznávat a využívat jejich dary. Všichni členové společně objevují radost z přátelství a snaží se nalézt vnitřní bohatství každé osob a ukázat ho ostatním. Společně obnovují křesťanské a kulturní dědictví na Vysočině. Pořádají tradiční slavnosti a uchovávají řemeslnou a rukodělnou výrobu. Benediktus, o. s. nabízí sociální služby osobám s postižením. Konkrétně osobní asistenci a odlehčovací služby.⁷⁹

Důležitý prvek tohoto sdružení tvoří duchovní stránka. O. s. Benediktus spatřuje základ duchovního života v každodenním žití „maličností“ ve společenství s lidmi s postižením, ve vztazích založených na důvěře v Boha. Lidé s mentálním postižením mají přirozený dar ukazovat na Boha a tyto dary odkrývat ostatním. Toto sdružení je založeno na katolických základech, ale je otevřeno jakékoli víře.⁸⁰

3.1 Počátky

Občanské sdružení Benediktus bylo založeno v roce 2000 Hankou Jarošovou, Blankou Nikodemovou a knězem Františkem Mrázem. Cílem tohoto sdružení bylo poskytnutí pomoci rodinám s postiženými dětmi a to zejména ve výchově, vzdělávání a integraci do společnosti. Dalším dlouhodobým cílem tohoto sdružení bylo vytvořit místo, kde by společně osoby s postižením žili s osobami bez postižení. Při vytváření tohoto místa se sdružení v široké míře inspiruje organizací L'Arche. Původní sídlo se nacházelo v prostorách římskokatolické fary.

V návaznosti na činnost, která již nyní probíhá v Domečku v Chotěboři, občanské sdružení Benediktus buduje dům pro osoby s postižením a jejich asistenty. Domov, ve kterém by mohli společně žít, inspirovaný domy L'Arche. Komunitu vytváří v malé obci v Železných horách, nedaleko Chotěboře. Zakoupený dům, bývalá fara, je nyní v rekonstrukci. Zatím je

⁷⁸ Kdo jsme [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/kdo-jsme.html> >

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ Duchovní rozměr [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/duchovni-rozmer.html> >

využíván pro krátkodobé pobyty. Toto sdružení zde plánuje motivační setkávání mladých lidí a dobrovolníků s postiženými lidmi, taktéž vytváření komunity. Také se zaměřuje na obnovu historického a duchovního významu místa, kde bude komunita působit. Snaha obnovit toto místo a žít v souladu s přírodou, využívat místní přírodní zdroje a vyrábět typické produkty pro tuto oblast se stalo jedním z cílů tohoto sdružení.⁸¹

3.2 Sociální služby

Dle občanského sdružení Benediktus: „*poskytuje sociální služby – osobní asistenci a odlehčovací služby - lidem s postižením a jejich rodinám v Chotěboři a na území okresu Havlíčkův Brod. Sídlo sdružení a centrum poskytování sociálních služeb je v Domečku v Chotěboři. Služby jsou odborné a poskytované kvalifikovaným personálem na základě křesťanských hodnot. Občanské sdružení Benediktus podporuje lidi s postižením a jejich rodiny v poznávání a využívání svých přirozených možností a schopností, usiluje o rozvoj osobnosti klientů a jejich začlenění do společnosti a běžného způsobu života, a to také prostřednictvím rozvíjení sociálních kontaktů s lidmi bez postižení.*“⁸²

Cílovou skupinu tvoří osoby s mentálním, fyzickým, smyslovým a kombinovaným postižením bez omezení věku včetně jejich rodiny.

Cíle služeb

- podpora plnohodnotného a důstojného života lidí s postižením
- poskytování služeb individuálně dle osobních cílů a přání lidí s postižením, popř. jejich zákonných zástupců, s cílem dosáhnout osobního maxima
- podporování přirozených vztahů, zvyků a zájmů osob s postižením dle jejich přání a možností
- důraz na spolupráci s rodinou
- zvyšování odbornosti a kvalifikace personálu, s důrazem na osobnostní kvalitu⁸³

⁸¹ Co chceme [online]. [2009-3-22]. Dostupné z [www: <http://www.benediktus.info.cz/co-chceme.html >](http://www.benediktus.info.cz/co-chceme.html)

⁸² Sociální služby [online]. [2009-3-22]. Dostupné z [www: <http://www.benediktus.info.cz/socialni-sluzby.html >](http://www.benediktus.info.cz/socialni-sluzby.html)

⁸³ Tamtéž

Principy služeb

- objevování radosti z přátelství mezi osobami s a bez postižení, jejich vzájemné obdarovávání, hledání cest pro společné soužití, vytváření společenství
- objevování jedinečnosti každého člověka, rozvoj přirozených darů osob s postižením a schopnosti obdarovávat druhé
- vychází z křesťanských hodnot
- spolupráce s rodinou klienta
- využívání pomoci dobrovolníků a podporování v jejich formování
- posilování kontaktu s veřejností⁸⁴

Osobní asistence

Vychází z potřeb a přání osoby s postižením a jeho rodiny. Cílem je rozvoj osoby s postižením, které je služba poskytnuta. Rozvoj jejích dovedností a schopností, osamostatnění a začlenění do společnosti. O. s. Benediktus poskytuje tuto službu zejména ve školách (asistence při vyučování...) a domácnostech (pomoc s jídlem, doprovod...) a jiných (asistence u lékaře, na úřadech...) ⁸⁵.

Odlehčovací služba

Cílem této služby je rozvoj osobnosti člověka s postižením a také odlehčení jeho rodině. Prostřednictvím této služby je osobám s postižením nabídnuta práce v chráněných dílnách a trénink pracovních dovedností (návlek osobních dovedností, vaření, mytí nádobí, údržba zahrady ...) ⁸⁶.

⁸⁴ Sociální služby [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www: <<http://www.benediktus.info.cz/socialni-sluzby.html> >

⁸⁵ Osobní asistence [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www <<http://www.benediktus.info.cz/osobni-asistence.html>>

⁸⁶ Odlehčovací služba [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www <<http://www.benediktus.info.cz/odlehcovaci-sluzba.html>>

Chráněné dílny

„Důležitou součástí společného života je práce – možnost rozvíjet svoji zručnost, realizovat se v něčem, co umím, co mě baví, co je užitečné a prospěšné ostatním. Dílny jsou místem společné práce, tvořivé činnosti, terapie a hlavně místem intenzivních vztahů asistentů a lidí s postižením.“⁸⁷

- řemeslné - keramická, tkalcovská, výtvarná
- dramatické – hraní divadla, tanec, příprava slavností pro veřejnost
- hudební – zpívání, hraní na hudební nástroje v kapele Benebend

Nedílnou součástí tvoří také výlety, letní týdenní rekondiční pobyty, společné víkendy strávené na Modletíně, procházky, oslavy narozenin, svátky, modlitby. Všechny tyto činnosti osoby s postižením vykonávají za podpory asistentů a pracovních terapeutů. Občanské sdružení využívá také podpory dobrovolníků a přátel, kteří se účastní různých akcí pořádaných tímto sdružením. Mimo jiné uskutečňuje projekt Tradice a zvyky na Vysočině a slavnosti pro veřejnost např. Svatováclavské slavnosti, masopustní bál pro děti, Pašije aj., nechybí ani benefice (benefiční koncerty) a jiné. Občanské sdružení Benediktus vydává časopis Notabene. Na všech těchto akcích jsou zapojeny osoby s postižením.

3.3 Spolupráce s L'Arche

Členové občanského sdružení Benediktus se snaží žít ve společenství inspirované životem komunit L'Arche – komunit, ve kterých společně žijí lidé s postižením s lidmi bez postižení. Snaží se odhalovat své povolání k žití ve vztazích s postiženými i se sebou navzájem.

Inspirace o. s. Benediktus L'Arche: *„Od počátku naší cesty nás oslovují myšlenky Jeana Vaniera a život ve společenství Archa. Oslovuje nás způsob žití i myšlení lidí, kteří žijí jinak, ať už to jsou lidé s postižením, nebo bez něho. Inspiruje nás jejich pohled na lidi s postižením a to, co v nich lze vidět, když se člověk správně dívá.“⁸⁸*

⁸⁷ Kdo jsme [online]. [2009-3-22]. Dostupné z [www: <http://www.benediktus.info.cz/kdo-jsme.html>](http://www.benediktus.info.cz/kdo-jsme.html)

⁸⁸ Inspirace-archa [online]. [2009-3-22]. Dostupné z [www: <http://www.benediktus.info.cz/inspirace-archa.html>](http://www.benediktus.info.cz/inspirace-archa.html)

Občanské sdružení Benediktus začalo spolupracovat s francouzskou koordinátorkou L'Arche pro nově vznikající komunity ve střední a východní Evropě Marií Biedrawou. Maria Biedrawa navštěvuje toto sdružení a podporuje ho v jeho činnosti a pomáhá mu k přiblížení stát se L'Arche. Uskutečnila besedu pro osoby s postižením a pro osoby pomáhající Benediktu.⁸⁹ Další podporou je spolupráce s týmem dobrovolníků z Francie. Tvoří ji lidé, kteří žijí v L'Arche a nebo s ní spolupracují. Každé léto tato skupinka svou prací pomáhá ostatním komunitám a organizacím v různých částech světa v jejich budování.⁹⁰

O.s. Benediktus úzce spolupracuje s českou skupinou Setkání s Archou o. s., zejména jedním z jejích členů Ivanem Folettim. Tato skupina se modlí za založení L'Arche v Čechách, snaží se seznámit veřejnost s historií, spiritualitou a charizmem L'Arche. Tuto skupinu tvoří zejména mladí lidé.⁹¹

⁸⁹ Inspirace-archa [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/inspirace-archa.html>>

⁹⁰ NIKODEMOVÁ, B., JINDROVÁ, R., JINDRA, M. *Notabene – Časopis pro blízke*, 2008, s.19

⁹¹ Inspirace-archa [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/inspirace-archa.html>>

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části popisuji strukturu komunity L'Arche Kilkenny v Irsku, kde jsem uskutečnila kvalitativní výzkumné šetření. Mým hlavním cílem bylo porovnat změny, které nastaly u osob s mentálním postižením v komunitě L'Arche Kilkenny v období od března roku 2008 do dubna 2009. Srovnávací studii jsem uskutečnila na základě zjištěných údajů z výzkumného šetření z roku 2008 s výsledky rozhovorů s asistenty komunity z roku 2009. Srovnávací studie se týká pouze první hypotézy. Do praktické části jsem také zahrnula dvě kazuistiky klientů, které doplňují novými údaji. Výzkumným šetřením a uvedenými kazuistikami jsem se snažila ověřit zvolené hypotézy:

1. Domnívám se, že u všech osob s mentálním postižením žijících v L'Arche Kilkenny, došlo přinejmenším k drobným kladným změnám v jejich osobním rozvoji a růstu a to z důvodu dobré podpory asistentů a pracovníků, též možnostem, které tato komunita osobám s mentálním postižením poskytuje.
2. Myslím si, že místní obyvatelé, vnímáno z pohledu asistentů, přijímají komunitu L'Arche Kilkenny pozitivně.

4 L'ARCHE KILKENNY

L'Arche v Irsku tvoří čtyři komunity: Kilkenny, Cork, Dublin a Belfast. L'Arche Kilkenny se rozkládá ve třech oblastech: Callan, Kilmoganny a Kilbride. Byla založena v květnu roku 1978, kdy Dr. Birch, biskup v oblasti Ossory a Kilkenny společně s lidmi z Kilmoganny pozvali Jeana Vaniera na pomoc při zakládání první L'Arche komunity v Irsku. Tři osoby s mentálním postižením se staly prvními klienty, kteří byli silně podporováni výborem a komunitou vesnice. Klienti se přestěhovali ze svých domovů do prvního domu "Moorfield House", pojmenovaného po paní Mairii Moore, která dům darovala. Tento dům se nachází v malé vesničce Kilmoganny. Nyní v "Moorfield House" žije osm lidí, čtyři klienti a čtyři asistenti. Druhý dům, pojmenovaný "An Siol" byl otevřen v roce 1988 na 10. výročí oslavy založení L'Arche Kilkenny. "An Siol" se nachází ve městě Callan. V tomto domě žijí tři klienti a tři asistenti.

Významnou událostí v historii L'Arche Kilkenny se stalo otevření chráněných dílen. Ty jsou pro klienty i zaměstnance velice důležité. "Cluain Aoibhinn" chráněné dílny a administrativní středisko se nachází ve městě Callan. Zahradnictví "Gort Moire" se nachází v Kilmoganny. Chráněné dílny jsou zaměřeny na tkalcovství, výrobu prádla, svíček a tiskařství (potisk, barvení materiálu...), klienti zde vykonávají další aktivity (návuk základních dovedností, pravidla slušného chování, vaření) a další činnosti.

Dalším průlomem se stalo zakoupení třetího domu "Lion De" v okrajové části města Callan v Kilbride. V roce 1997 byl otevřen pro tři klienty a tři asistenty. Jedna klientka tohoto domu žije tři dny v týdnu sama v bytě vedle Lion De a ostatní dny zůstává v domě spolu s ostatními klienty a asistenty. V Kilmoganny, ve svém bytě žije samostatně další klientka, která může kdykoli navštívit Moorfield House a každé ráno s ostatními klienty tohoto domu odchází do chráněných dílen.

L'Arche Kilkenny má sedm klientů, kteří v ní nežijí, ale docházejí na denní program do chráněných dílen. Tuto komunitu také tvoří místní výbor deseti lidí, kteří žijí v této lokalitě a dobrovolně podporují vedoucího komunity ve správní oblasti. Další zaměstnanci a dobrovolníci pracují v pracovních oblastech (jako např. pracovní asistenti, FAS pracovníci a administrativní zaměstnanci). V roce 2007 L'Arche Kilkenny otevřela v Callan kavárnu "Café L'Arche". V kavárně pracují zaměstnanci a asistenti s klienty, společně připravují pochutiny a obsluhují zákazníky. V L'Arche komunitě pracuje přibližně padesát lidí. Tato

komunita se snaží rozšířit rozsah chráněných dílen a otevřít čtvrtý dům a uvítat do něj nové klienty a asistenty. Také se snaží o rozšíření dalších pracovních možností.

4.1 Struktura L'Arche

4.1.1 Personální struktura

Hlavní vedoucí komunity „Community leader“

Hlavní vedoucí komunity rozhoduje o všech službách poskytovaných klientům. Rozhoduje o všech rolích, spravuje finanční a manažerské úkony. Je vedoucí osobou v zaštiťování duchovních činností spolu s duchovním představeným L'Arche Kilkenny „Spiritual leader“. Také se administrativně podílí na vedení zdravotní péče „Health service director“.

Výbor komunity „Community Committee“

Výbor komunity je zastoupen 10 členy, kteří působí v ně L'Arche. Tento zdroj profesionálů tvoří právníci, lékaři, přátelé komunity, účetní aj. Výbor se schází jednou měsíčně, vykonává hlavní rozhodnutí komunity a zodpovídá za právní a finanční oblast komunity.

Rada komunity „Community Council“

Rada komunity dává doporučení hlavnímu vedoucímu komunity, ale není oprávněna vykonat závěrečná rozhodnutí. Skládá se z 5 až 8 členů. Skupinu tvoří klienti komunity, asistenti domů „house asistants“, dlouhodobí asistenti komunity „long-term assistants“ a hlavní vedoucí komunity. Schvalují a potvrzují doklady a dokumenty týkající se komunity.

Koordinátoři „Co-ordinators“

Patří sem:

- **Koordinátor chráněných dílen „Workshop co-ordinator“** - je zodpovědný za práci chráněných dílen a kavárny
 - **Koordinátor asistentů „Assistant’s co-ordinator“** - stará se o blaho asistentů
 - **Koordinátor domů „Homes co-ordinator“** - je zodpovědný za všechny domy komunity, podporuje vedoucí domů „house leaders“ a uskutečňuje „team building“
 - **PCP koordinátor (person centered planning)** je managerem klientů, zjišťuje a zaměřuje se na klientovy zájmy, potřeby, změny. Snaží se o nalezení a vyzdvižení podstaty, kterou sám klient opravdu dává najevo, chce a potřebuje ji změnit, něco nového uskutečnit, zaměřit se na zájmy aj.
 - **Vedoucí domů „House leaders“**, v současné době již tři vedoucí domů, starají se o správný chod domácnosti, žijí v domech s klienty a asistenty a podporují je. Vedoucí domů jsou podporováni koordinátorem domu.
 - **Asistenti** podporují klienty a společně s nimi žijí v domech, jsou podporováni vedoucím domu.
- **Administrativní pracovníci**
 - **Zdravotní, psychologická a duchovní podpora**
 - **Přátelé a dobrovolníci L’Arche Kilkenny**

4.1.2 Schůze „Meeting“

V L’Arche Kilkenny se každý týden uskutečňují schůze, kdy se řeší všechny události, které se staly nebo se v blízké době uskuteční, rozdělují se úkoly.

- Každé pondělí: **schůze koordinátorů a vedoucích domů**
- Každé úterý: **schůze týmu domu „House team meeting“** - asistenti domu s vedoucím domu se sejdou a projednávají uplynulý týden, tento a příští týden, aktuality, co se bude dít, hovoří o tom, co se v domě událo a co by se mělo zlepšit, zajistit a změnit, může se zde projednat příslušný problém, který je třeba vyřešit nebo nápad, který je třeba uskutečnit aj.

- Každé úterý: „**House night**“ - jedná se o domácí schůzi, které se zúčastní asistenti s klienty domu a společně projednávají dané události, formality, cíle, zážitky, rozdělení úkolů aj.
- „**Annual Reviews**“ - je určen pro klienty a uskutečňuje se jednou ročně
- „**Pastoral meeting**“ - schází se přibližně jednou za měsíc
- „**Cafe weekly meeting**“ - schůzka pracovníků kavárny
- „**Assistant formation and reflection**“ - „formation“ se týká školení asistentů, získání nových informací a „reflection“ se zaměřuje na duchovní oblast nebo problematiku. Asistenti se účastní programu, který zahrnuje široký rozsah témat jako budování a život komunity, filozofii L'Arche, strukturu L'Arche International, porozumění a život s lidmi s mentálním postižením, první pomoc, spiritualita L'Arche a další.
- „**Assistant forum**“ - uskutečňuje se jednou měsíčně a tvoří ji diskuze se všemi asistenty a hlavním vedoucím komunity
- „**Team building**“ - asistenti domu se společně setkají s koordinátorem, dohlížejícím na všechny domy komunity a supervizorem. Probíhá supervize, řešení problému, stmelení kolektivu. Probíhá zde rozhovor, kterého se mohou všichni účastnit. Veškeré informace v průběhu team buildingu nejsou přístupné veřejnosti.

4.1.3 Další schůze

- **Výbor komunity „Committee meeting“** (podrobnosti viz. personální struktura)
- **Rada komunity „Council meeting“** (podrobnosti viz. tamtéž)
- „**Ireland - regional**“ - tvoří oblastní výbor, rada, schůze, zde se projednávají záležitosti oblasti komunit v Irsku
- **Světová federace „World federation“** - výbor, rada, valné shromáždění, na těchto shromážděních se projednávají záležitosti L'Arche, všech oblastí a komunit L'Arche
- „**Faith and Reflections**“ - probíhá jednou měsíčně
- spiritualita, sdílení, drama
- **Speciální události, programy, prázdniny, duchovní svátky -Velikonoce, Vánoce**

- ★ **Mše** se konají každou sobotu nebo neděli v kostele, jednou měsíčně se konají v každém domě komunity
- ★ **„Quiet hour“** každé úterý v Lion De probíhá hodina ticha, mohou se jí zúčastnit jak klienti tak asistenti, pracovníci. Probíhá za přítomnosti kněze nebo duchovní osoby

Irská vláda poskytuje L´Arche Kilkenny přes 90 % potřebných financí. Ostatní finanční zdroje získává ze svých projektů (trhy, prodej výrobků...), fundraising aj.

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

5.1 Realizace výzkumného šetření

Zvolila jsem formu kvalitativního výzkumného šetření, polostandardizovaného rozhovoru s asistenty a zaměstnanci komunity L'Arche Kilkenny. Připravila jsem strukturu otázek, které jsem na místě konkretizovala vzhledem k pracovišti, ve kterém respondent s klientem pracuje (viz. Příloha č. 1). Z jednotlivých výpovědí jsem sestavila celkový náhled srovnávající změny, které se odehrály v komunitě L'Arche Kilkenny od března 2008 do dubna 2009.

Jelikož v prvním výzkumném šetření z roku 2008 byli respondenty asistenti a zaměstnanci zmíněné komunity, rozhodla jsem se pro tentýž reprezentativní vzorek v následujícím výzkumném šetření uskutečněného po roce. Zvolený vzorek tedy tvoří asistenti a zaměstnanci třech domů, chráněných dílen, zahradnictví a kavárny L'Arche. Všichni respondenti pracují s osobami s mentálním postižením v této komunitě. Obě výzkumná šetření byla provedena z pohledu asistentů a zaměstnanců L'Arche Kilkenny.

V dotazníkovém šetření v roce 2008 bylo 21 respondentů a rozhovorů v roce 2009 se zúčastnilo 10 respondentů. Rozhovory jsem uskutečnila s asistenty, kteří v L'Arche komunitě Kilkenny působí minimální dobu od března roku 2008 (tedy od doby, kdy jsem uskutečnila první výzkumné šetření, abych mohla porovnat změny v průběhu roku 2008 – 2009). 8 respondentů, kteří se účastnili rozhovorů, pracuje v této komunitě po dobu delší než jeden rok a 2 respondenti kratší dobu než jeden rok. Rozhovor jsem přesto učinila se 2 zmíněnými respondenty, jelikož nyní pracují v jednom z domů, ve kterém asistenti z období března 2008 již nepobývají. Fluktuace asistentů se v domech L'Arche obvykle mění každý rok s odchodem asistentů a příchodem nových, proto jsem do rozhovorů zahrнула vzorek 10 respondentů: asistentů a zaměstnanců komunity.

Tabulka č. 1

Kolik je Vám let?		
	rok 2008	rok 2009
méně než 20	0	0
20 – 30	9	4
31 – 40	0	3
41 – 50	5	2
51 – 60	5	1
61 a více	2	0

Tabulka č. 2

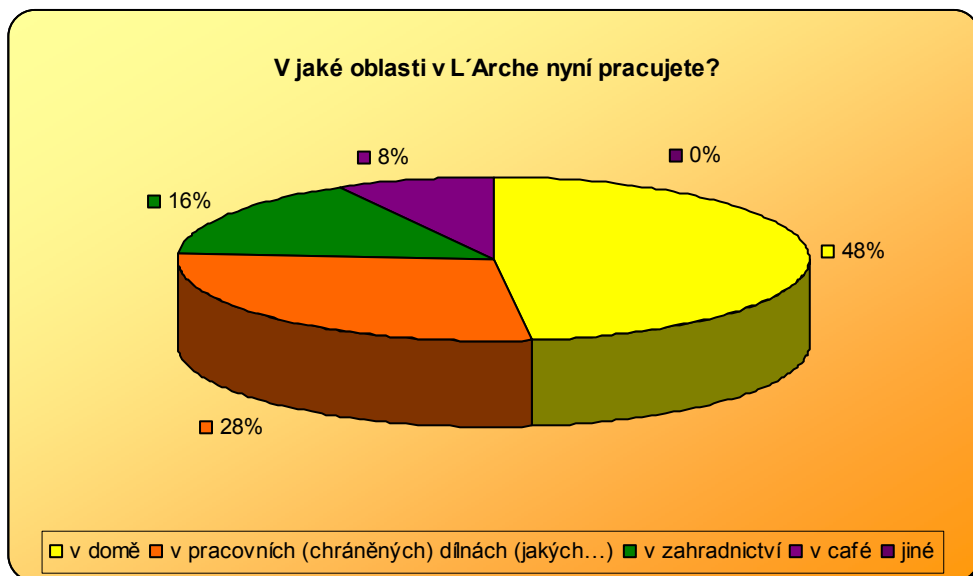
Pohlaví		
	rok 2008	rok 2009
muž	7	4
žena	14	6

Pramen: výsledky výzkumného šetření z roku 2008 a 2009

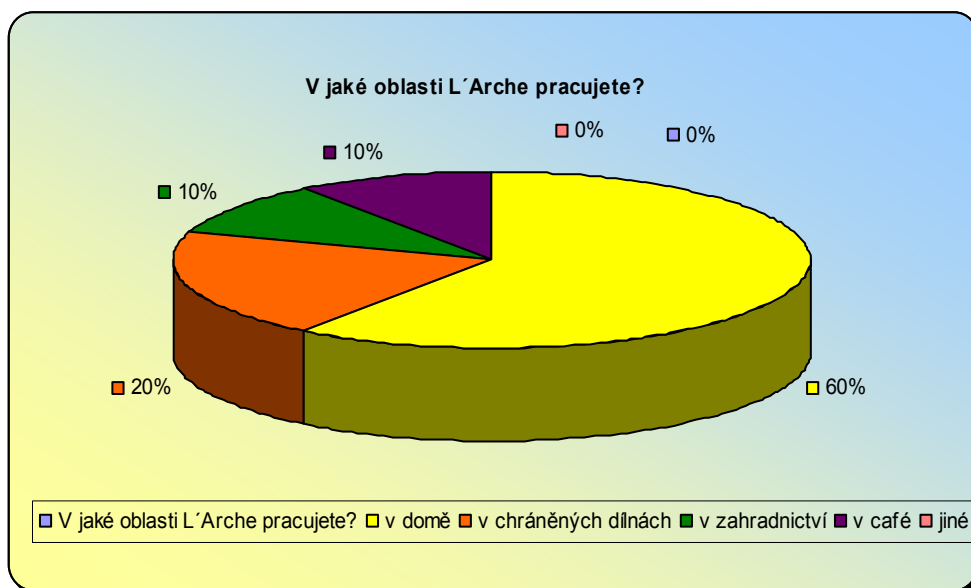
Graf č. 1 V jaké oblasti v L'Arche nyní pracujete?

Hlavním pracovním centrem asistentů a pracovníků komunity L'Arche Kilkenny je práce v domech, chráněných dílnách, zahradnictví a kavárně L'Arche.

r. 2008



r. 2009



Pramen: výsledky výzkumného šetření z roku 2008 a 2009

Srovnávací studii jsem uskutečnila pouze u první hypotézy, jelikož je zaměřena na fakta a poznatky, týkající se výzkumu z roku 2008.

Hypotéza 1:

Domnívám se, že u všech osob s mentálním postižením žijících v L'Arche Kilkenny, došlo přinejmenším k drobným kladným změnám v jejich osobním rozvoji a růstu a to z důvodu dobré podpory asistentů a pracovníků, též možnostem, které tato komunita osobám s mentálním postižením poskytuje.

Pro porovnání změn jsem stanovila kritéria srovnávání, zaměřující se na:

- ▶ úroveň hygienických návyků a sebeobsluhy
- ▶ úroveň pracovních dovedností (podpora v domě, chráněných dílnách, kavárně)
- ▶ úroveň sociálních dovedností (chování na veřejnosti, reakce – při setkání s osobami, při loučení, způsob chování na společenských akcích mimo komunitu)

Při zpracování jednotlivých výpovědí jsem změny týkající se srovnávaných kritérií zařadila podle profesních oblastí, ve kterých asistenti s klienty pracují:

- ▶ bydlení (3 domy)
- ▶ zahradnictví
- ▶ chráněné dílny
- ▶ kavárna L'Arche

5.1.1 Srovnávací studie: oblast bydlení

Úroveň sociálních a pracovních dovedností

Asistenti s klienty společně žijí ve třech domech komunity. V každém domě žijí 3 až 4 klienti a každý má svého klíčového asistenta. Dvě klientky žijí v bytech samostatně. Obě jsou však podporovány a kontrolovány asistenty, kteří jsou jim ochotni kdykoli poskytnout pomoc.

Jelikož v každém domě bydlí osoby s odlišným stupněm postižení, různého věku, pohlaví a nestejného denního režimu, je nutné pravidla v jednotlivých domech uspořádat dle zmíněných požadavků.

V jednom ze tří domů bydlí nyní dvě ženy se specifickými potřebami a jeden mladý muž. V roce 2008 s nimi společně žila ještě jedna žena XZ. V lednu roku 2009 se opět přestěhovala zpátky do bytu. Nemohla v něm pobývat v důsledku technických závad (vyteklý olej z potrubí). Paní XZ v roce 2008 začala samostatně žít v bytě po dobu jednoho, dvou a později tří dnů v týdnu. Nyní v něm žije celý týden a je podporována osobním asistentem, se kterým pokračuje v programu „Independent living project“ a ostatními asistenty. *„Klientka XZ se opět odstěhovala do svého bytu. Je více samostatná, jelikož je ve svém bytě více nezávislá. Je na to hrdá a proto si uklízí svůj byt sama, pere...dělá vše, aniž by ji o to někdo požádal, což dříve často nedělala, vaří.... Nyní je v dobré formě. „Po odstěhování ženy XZ došlo v tomto domě k základním změnám.*

„V našem domě jsou lidé se specifickými potřebami celkem schopní, proto nemusíme tolik zasahovat do jejich denní přípravy, ale jelikož mají mentální postižení, musíme vhodně zkombinovat různé alternativy jejich potřeb s chodem aktivit v domě, jinak by mezi nimi vznikaly hádky. Snažíme se učinit je šťastnými. Klienti v tomto domě mohou mluvit sami za

sebe, mohou sdělit svůj názor, velmi velmi dobře. Je důležité s nimi stále komunikovat, komunikace je v našem domě velmi důležitá. Protože nám klienti sdělují své názory např., že se chtějí účastnit některé akce, ale v zápětí svůj názor změni a to může způsobit komplikace ostatním, a proto je důležitá komunikace mezi asistenty a klienty. Stále musíme mít klienty našeho domu pod oční kontrolou.“

Obě dvě ženy v domě mají rozvinuté sociální dovednosti, které můžeme uvést na příkladu: *„Klientky E a T jsou osoby, které pečují o druhé kolem sebe. Pokud se někdo necítí dobře a klientka E tuto situaci zaznamená, opravdu se začne o danou osobu starat.“*

„Klientka T je nová. Myslím si, že od té doby co se XZ odstěhovala do bytu, se situace v domě velmi zlepšila, jelikož tři ženy v domě byly příliš. Nyní zde žijí dvě ženy.“ uvedl respondent.

„Klientka T by také chtěla žít nezávisle. Je možné, že se inspirovala od klientky XZ. Nyní se učí vstávat sama dle budíku, už nevyžaduje od asistentů, aby ji budili. Ráda vaří, myje nádobí a opravdu dobře uklízí, v dnešní době zvládá vše sama. Také pracuje v kavárně a tuto práci vykonává velmi dobře. Její chování se změnilo, dříve byla trochu rozmazlená, hodně si stěžovala.“ Tato klientka by ráda také žila samostatně a nezávisle pouze s dozorem občasně asistence. *„Jejím cílem je, se při dostavění čtvrtého domu, odstěhovat do bytu a žít zde nezávisle. Tato klientka se bude účastnit programu, který bude zaměřen na „žít život nezávislým způsobem.“*

Mladý muž N dosáhl výrazného pokroku v sociálních dovednostech, *„řekne, to co opravdu chce sdělit, je to sedm let co přišel do Archy. Nejdříve byl velmi plachý a nekomunikoval se ženami, pouze zřídka. Také mnoho nejedl, pouze tradiční irská jídla, ale nyní jí všechno... těstoviny, rýži. Výrazně se zlepšil jak ve svém rozvoji, tak růstu, vyrostl z dítěte v mladého muže.“* Muž N má velice kladný vztah se svým klíčovým asistentem a taktéž se svou rodinou.

Důvod těchto změn? Některé problémy, které vznikly, byly způsobeny situacemi, které se odehrály v průběhu roku např. vedoucí domu (tzv. house leader) se odstěhovala, zemřel jeden z rodičů klientky aj., nyní se rozvíjí nové vztahy. Došlo i k výrazným pozitivním změnám: přestěhování klientky z domu do bytu, všechny ženy mají pro sebe mnohem více prostoru. Důvodem může být i změna věku: *„klientka T je ve středním věku, a proto se více snaží zapracovat na svém chování, snaží se krotit svou žárlivost, jelikož si uvědomuje, že toto chování je pro tento věk nežádoucí.“* Asistenti s klientkou T o tomto bodu stále komunikují, vedou ji k tomu, aby se zamyslela nad svým způsobem chování a aby si uvědomila, jestli je

její chování k okolí správné či nikoli. Dalším možným způsobem změny v chování této klientky je delší doba, kterou strávila v domě, nyní zde žije jeden rok. *„Dříve bydlela u své sestry a nyní žije v jiném prostředí s jinými lidmi, proto se během roku událo v jejím způsobu života mnoho změn a nyní se zde usadila.“*

V dalším domě žijí tři klienti, jedna žena a dva muži. U jednoho z mužů se projevilo velmi silné onemocnění, se kterým se léčil převážnou část roku, a také se u něj zřejmě z tohoto důvodu projevily častější poruchy spánku. Nyní se jeho situace lepší. Tento muž s autismem má obtíže s komunikací. Nejvíce komunikuje s vedoucí domu, je k ní více aktivní a důvěřuje jí. Pokud něco potřebuje sdělit, vyhledává její společnost. Způsob komunikace uvedu na příkladu: této asistentce podává ubrousky do ruky, ostatním je nepodává, ale hází je za sebe.

Při podpoře denního režimu tento klient asistenty poslouchá, ale je potřeba delší doby, než si na nového asistenta zvykne. Asistenti se v posledních letech snažili o zabudování počítače pro tohoto klienta. Tento program je určen osobám s autismem. Záměrem bylo pracovat se speciálním programem „psaní“ na počítači a rozvoj komunikace, ale tento klient o tuto metodu neměl zájem. Svá sdělení a připomínky dává najevo silnějšími nebo silným vydáním zvuků, také tlučením do dveří (vydávání zvuku).

Vedoucí domu se domnívá, že by se tento muž mohl zcela osamostatnit v oblasti používání toalety: *„Je k tomu potřeba nepřetržitého nácviku a také zvolení určitého symbolu, hesla, které by muž T pochopil a přijal. Tímto symbolem nebo heslem by mohl poskytnout asistentům signál pro použití toalety např. přinesl by jim určitou věc.“* Zatím asistenti uvažují, jaký prostředek a vhodný způsob by byl pro tuto situaci vhodný. Asistenti klienta dávají automaticky na toaletu, sám si klient o použití toalety neřekne, pouze zřídka, jednou za několik měsíců.

Druhý muž tohoto domu je nejstarší osobou v Arše, a proto potřebuje častý odpočinek. Každý všední den pracuje v chráněných dílnách, zejména v dílně na výrobu svíček, vyrábí si své svíčky. Po příchodu domu posvačí a jde si odpočinout. Také často vysedává v obývacím pokoji. Jeho líbivou aktivitou je přerovnávání svých věcí ve své skříňce s šuplíčky. Jeho cíle se především vztahují ke koupení potřebných věcí. Každé ráno zpívá a hraje na harmoniku, tančí. Před několika měsíci upadl ve sprše, a proto se jí nyní v určité míře bojí používat, je potřeba asistence.

Žena tohoto domu, každý týden dochází do KCAT na kurzy malování. Cílem této klientky je úprava postavy, proto začala navštěvovat posilovnu. Dle výpovědi klientčiny

asistentky tuto aktivitu vykonává ráda. Jedenkrát týdně s asistencí. Dbá o sebe. Její nálada se zlepšila. Tato žena se rozhodla sepsat své příběhy týkající se jejího života. Vypráví je asistence a ta je přepisuje. „*Klientka o sobě začala mluvit, otevírat sebe samu.*“ což je dle asistentky velmi pozitivní. Má několik deníků, do nichž si píše, velmi ráda kreslí a zapisuje si adresy přátel a posílá jim pozdravy.

Ve třetím domě žijí tři muži a jedna žena. Nejen tomto domě asistenti u klientů kladou důraz na způsob chování ve společnosti a stálého učení v dodržování základních společenských pravidel (při seznámení s novou osobou podat ruku a neobjímat tyto osoby, akceptovat jejich osobní prostor, nejednat impulsivně, učinit kompromis – neprosazovat pouze své potřeby...).

Asistenti s klienty společně kooperují a sdílí své životy. „*Děláme věci společně, to je důležité. Pokud bych vše dělala sama a klienti by měli stálý odpočinek, domnívali by se, že jsme jejich sluhové. Je důležité, aby si asistent stanovil své hranice, které klient musí respektovat, jelikož klient má též své hranice, které asistent respektuje. Aby mohl klient s asistentem spolupracovat, je potřeba si uvědomit u obou stran, že je mezi nimi rovnoprávný vztah.*“ uvedla respondentka. Asistenti klienty doprovázejí, podporují je v programech a aktivitách, což vede k rozvoji jejich sociálních dovedností. Ale také klienti jsou v určitých věcech samostatní a některé věci vykonávají bez pomoci. Komunita L'Arche chce v budoucnosti nabídnout více alternativních služeb. Respondent v rozhovoru uvedl: „*Z celkového pohledu bych řekl, že by bylo skvělé mít více aktivit a programů na rozvoj dovedností v chráněných dílnách než v domech. Klienti se vrací z práce a chráněných dílen domů a poté je není příliš nutné zapojovat do dalšího programu rozvoje dovedností, jelikož by tyto aktivity měly být účelně zaměřeny v chráněných dílnách. Po příchodu domů by měl následovat odpočinek.*“ Chráněné dílny nabízejí mnoho aktivit a programů, které vedou k rozvoji dovedností – tkaní, výroba svíček, malování, tištění, práce v kavárně, zahradnictví. Nyní chráněné dílny rozvíjí nové programy s odlišným zaměřením a klientům nabízí nové možnosti v jejich rozvoji (nutná je změna aktivit v chráněných dílnách, aby nedocházelo k trvalému stereotypu). Nyní probíhají nové programy např. projekt fotografování, keramika, řezbářství. V letním období je více aktivit zaměřených na venkovní prostředí (zahrada...).

Někteří z klientů navštěvují aktivity, které nabízí další organizace ve městě a okolí např. výtvarné kurzy v KCAT, práce v kuchyni v mateřské škole, chráněné dílny v organizaci

SOS, dramatické kurzy, řezbářství v komunitě Kings river⁹² (kde pracují na projektu řezbářských prací – vytváří velké dřevěné sochy a předměty, vytvoří společně symboly ze dřeva tří komunit (Kings River, Camphill a L'Arche), které budou postaveny do zahrady. Kurzy vaření.

Dáváte klientům na výběr, zda se mohou rozhodnout dle vlastní volby? „*Vždy musíme dát klientům na výběr. Např. pokud se chystáme na určitou akci, vždy se klientů zeptáme, zda se jí budou chtít účastnit. Jelikož v domě žije několik klientů, vzniká mnoho alternativních odpovědí. Proto je potřeba se se všemi domluvit, aby závěr byl pozitivní pro všechny. Pokud se však klienti rozhodnou, že na danou akci jít nechtějí, jejich odpověď je akceptována. Návrh se snaží asistent dodatečně upravit a dostatečně vysvětlit, promluvit s klienty, pokud se jejich odpověď nezmění, zůstanou doma. Při rozhodování je důležité, aby asistent klientům dostatečně vysvětlil návrh nebo jeho změnu a v dostatečné míře s klienty komunikoval. Je lepší klientům navrhnout pouze dvě varianty výběru, jelikož při více variantách se v takovém množství mohou ztrácet.*“ uvedla respondentka.

Po šesti měsících formulují klienti s příslušnými asistenty své cíle. Pokud dané cíle nejsou po delší době úspěšné, pokud nepomohou, snaží se je přeformulovat.

5.1.2 Srovnávací studie: zahradnictví

Respondent pracující v zahrádkářství uvádí: „*Osoby s postižením jsou podporovány při práci v zahrádkářství po celé roky a samozřejmě zde došlo ke změnám. Když sem přišli některé osoby s postižením poprvé, nebylo možné udělat takovou práci, kterou dělají na zahradě dnes. Archa má mnoho projektů (výroba svíček, tkalcovství), ale tady pracujeme se základními přírodními věcmi – kopání, práce s trakařem, různé úpravy půdy... všechny tyto umělecké věci se staly novými pro tyto osoby a to definitivně přispělo ke změnám a kvalitě jejich života.*“

„*Učení vyžaduje dlouhý proces, pomalý, ale s výsledkem pokroku. Učí se novým dovednostem, např. muž, který má problém s balancí těla, používá k chůzi hůl, při práci používá trakař, může tedy chodit a nemá s tím problém. Zde jsou tací, u kterých se objevuje stagnace, ale ve stejné době se učí novým dovednostem, jednoduchým, to je nový pokrok.*“ upřesňuje respondent.

⁹² komunitní bydlení osob s postižením a osob intaktních, provozující řezbářskou chráněnou dílnu a obchůdek

Dle asistenta, který v zahradnictví pracuje několik desítek let, je důvodem těchto změn:

- 🌱 milující příroda
- 🌱 všichni asistenti a také asistenti, kteří přišli z celého světa
- 🌱 snaha pracovat v základě jeden na jednoho

Dodává: „...pokud nepracujeme v základě jeden na jednoho, může to být občas obtížné, jelikož lidé mohou dělat věci trochu jinak, a proto tento proces může být zdlouhavý, přestože každý chce u osob s postižením dosáhnout pokroku. Nestejný způsob spolupráce může být pro osoby s postižením nelehký.“

Zmíněné faktory jsou podnětem k aktivnímu procesu a dosažení určitých výsledků. „Takže práce – jeden na jednoho, celkově dobří lidé, prostředí okolo nás, péče a asistenti, přicházející z celého světa, kteří chtějí být součástí tohoto místa, těchto věcí, chtějí být jako kdokoli jiný, chtějí pracovat s lidmi, které učí novým věcem. Také osoby s postižením nás učí, to zajistí.... též trpělivost, uskutečňování věcí pořádně.... brány jsou zavřeny a zamknuty, nářadí uklizeno na správném místě, věci umyté a vyčištěné. Mnoho osob s postižením je nyní více samostatných a nezávislých zejména v osobních věcech – používání toalety..., ve svých právech. Tyto změny probíhají v dlouhém procesu po několik let“.

Asistenti jsou ve vztahu k osobám s postižením přáteli, kolegy pracující společně. Ne jako vedoucí. V zahradnictví každý vykonává jinou aktivitu, ale každý je dostatečně šťastný. Kontrola samozřejmě musí být. Asistenti klientům dávají na výběr s čím dnes a na čem chtějí pracovat, ale veškeré projekty se týkají práce v zahradnictví. Nenutí je, že dnes musí dělat tuto konkrétní činnost, dají jim možnost volby.

Na začátku roku 2009 zahradnictví mělo možnost nabídnout klientům nové projekty. Začali tedy společně pracovat na projektu řezbářství. Vedoucí asistent tohoto projektu spolu s několika klienty ještě dochází každý týden na kurzy řezbářství do komunity Kings River. Keramická dílna byla otevřena v dubnu 2009. „Pokud je zde nějaký úkol, který je potřeba dokončit, je důležité na něm pracovat, ale je potřeba určitého postupu. Pokud budete chtít něco dokončit a budete stále pracovat na též věci po celou dobu Vaší práce, tato činnost Vás začne nudit. Proto je dobré pracovní aktivity střídát. Udělat trochu této práce a přejít k jiné a poté se vrátit k té původní. Asistent/zaměstnanec osobu s postižením v procesu učení podporuje a snaží se ji rozvíjet v takových dovednostech a aktivitách, které vnímá za důležité a zároveň se snaží daný úkol dokončit.“ uvedl respondent.

5.1.3 Srovnávací studie: chráněné dílny

„Došlo jak ke kladným tak i k záporným změnám.“

Klady:

- ④ asistence se hlouběji koncentruje na proces jeden na jednoho („One to one“)
- ④ pracuje se v malých skupinkách
- ④ lidé s postižením žijící v L'Arche již nežijí se svými rodiči, přestěhovali se do nového domova, kde se o sebe více starají sami např. si perou prádlo atd., tím je osobám s postižením dána možnost stát se více samostatnými
- ④ jednou z největších změn bylo nastěhování klientky XZ zpátky do bytu a nyní se snaží žít samostatně, což je pokrok, kterého mohou klienti dosáhnout - starší lidé se mohou odstěhovat do vlastního bydlení, které je podporované asistenty
- ④ klienti si připravují snídani sami a dle vlastního výběru, nakoupí si výrobky dle vlastní chuti
- ④ vznikají nové kurzy: fotografování, práce s počítačem, řezbářství, keramika
- ④ zvyšující se věk klientů a to způsobuje změnu v jejich chování

Zápory:

- ④ častá fluktuace asistentů - obzvlášť ne snadno přijatelné pro starší klienty

Domnívám se, že jednou z hlavních příčin, které vedou k rozvoji osob s postižením, je způsob přístupu asistenta k těmto osobám a způsob jakým je podporují.

Asistenti pracují s klienty ve vztahu partnerství, podporují je a pracují na daném úkolu společně. V některých situacích je nutné ovšem být striktní a přesný. S každým klientem také pracují individuálně, jelikož má každý klient jiné potřeby a způsob jednání. Direktivní způsob jednání asistenti příliš nezastávají: „*Nepoužívám direktivního způsobu jednání. Ani není efektivní.*“ Přístup ke klientovi je zaměřen na to, aby se on sám mohl rozhodnout, pokud není v rozhodování značně omezen svým postižením. Způsob práce s klienty: nenařizovat, využít alternativních možností, ale v některých situacích to není možné.

Jakým způsobem s klientem pracujete? Respondenti se k tomuto tématu vyjádřili: „Opravdu velmi taktně. S každým klientem pracuji individuálně, jelikož má každý klient jinou povahu a je jiný. Uvedu na příkladě, při práci s klienty navrhnete nějaký nápad nebo přivedete klienty do určité situace: „Dnes mám opravdu hodně práce, potřebovala bych od tebe pomoci, mohla bys?“ Není dobré jim stroze sdělit to, co mají dělat, klienti mají rádi práci formou zábavy, s nadlehčením. U každého je to různé.“

„S klienty si hodně povídáme, než začneme pracovat, dáme si kávu a společně si povídáme o tom, co kdo prožil vikendu a pokud mají nějaký problém, který chtějí sdělit, tak se klienta snažíme podpořit a vyslechnout. Pokud je to v našich kompetencích, snažíme se na problému pracovat.“

„S každým klientem si povídáme a zjišťujeme, co by každý chtěl dělat a jaká činnost by ho bavila. Na tuto oblast je zaměřen PCP⁹³ projekt. Díky němu došlo k zásadním změnám, rozšířila se i nabídka kurzů, hm... jak pracovat s lidmi se specifickými potřebami, protože ne každý pracovník a asistent má příslušné vzdělání.“

„Každý klient má osobní kartu a knihu, ve které jsou zaznamenány jeho osobní informace, např. jaké aktivity rád vykonává, co ho naopak nebaví, jeho zájmy...tato karta slouží ostatním asistentům, kteří pracují s dotyčným klientem, aby si mohli přečíst dané informace, což je jeden z podkladů pro úspěšnou práci s ním.“

„PCP - central personal planing, pravidelně se s klienty scházíme, zjišťujeme, jakou činnost by rádi vykonávali a poté se snažíme změnit služby v chráněných dílnách dle jejich potřeb ... někteří klienti pracují se zvířaty, jelikož je mají rádi, proto s nimi chtějí pracovat.“

„Klienti dochází na aktivity a kurzy i mimo tuto komunitu. Klientka B chodí do KCAT, protože tuto činnost chce dělat. Někteří klienti rádi žijí v komunitě, ale chtějí pracovat mimo ni. Někteří klienti před rokem pouze pracovali na zahradě, ale nyní mají i další aktivity, jako je plavání. V tomto roce hodně klientů začalo s plaváním a jeden se účastní plaveckých závodů. Také chodí nakupovat....“

„Ano, klienti společně s asistenty pracují na svých cílech. Je dobré individuálně pracovat s každým klientem na jeho projektu ... základem je pracovat s ním v každé lokalitě dle jeho potřeb a tato pravidla by měl dodržovat každý pracovník a asistent, tedy s konkrétním klientem pracovat stejným způsobem.“

„S každým klientem máme různé cíle. Hodně se to změnilo. Začali jsme s výrobou svíček, každý, kdo byl schopen účastnit se procesu ve výrobě svíček, se ho účastnil. Cíle se

⁹³ PCP – personal central planning: individuálně mapuje potřeby a zájmy osoby s postižením v L'Arche komunitě Kilkenny

odvíjí od potřeb každého klienta. Klient W vyrábí své svíčky, klientka D je cínuje a potom dělá jinou aktivitu. Nyní je to více zaměřeno na terapii a ne na výrobu svíček, aktivity se odvíjejí od potřeb každého klienta. Cíl znamená povinnost začít od začátku a dokončit jej. Záleží více na potřebách klienta.“

Úroveň hygienických návyků a sebeobsluhy

V L'Arche žijí osoby s postižením mladšího i staršího věku. Dle výpovědi respondentů jsou v širší míře podporováni především lidé mladšího věku. Důvod je ten, že mají větší schopnost zapojit se do procesu učení. Tento proces je v takovém případě poněkud snazší. Osoby staršího věku ulpívají na svých zvycích, zmíněný proces učení je více náročný.

Z pohledu asistentů je mnohem těžší sdělit starším osobám to, co mají dělat a učit je pracovat určitým způsobem. Z toho vyplývá, že není možné se staršími lidmi pracovat stejným způsobem na veškerých programech jako s mladšími.

„Programy jsou určitě velmi dobré a užitečné, stanovení cílů taktéž a opravdu to potom klapě. Každý klient má vytvořen tzv. „review“ přehled – jsou v něm zaznamenány všechny obtížnosti a problémy klienta, v chráněných dílnách sestavíme určitý program a poté na něm všichni pracujeme, i v domech, zahradnictví, kavárně.“

„Velkou změnou u klienta KC byla samostatná příprava snídaně. KC si vybral to, co by rád snídal a byly to suroviny, které nesnídal každý den. V supermarketu si vybral potraviny, které má rád a dal je do nákupního košíku, připravil si je do misky. Tyto potraviny znal. Asistenti musí v určité míře dohlížet na správnou životosprávu klientů, jelikož by mohlo dojít k jejich nadváze.“ poznamenali respondenti.

Úroveň sociálních dovedností

Některé projekty byly během roku 2008 – 2009 zaměřeny na sociální chování klientů do společnosti. Velmi důležitým prvkem v tomto učení je komunikace a opakování. Pokud klient nedodržel daný požadavek, učil se jej znovu. Byly vyzkoušeny různé alternativy, k tomu, jak zabránit nežádoucímu chování klienta vůči obyvatelům na veřejnosti. Klient musí respektovat ostatní obyvatele žijící v jeho blízkosti.

Mnoho asistentů pracuje na změně projevu chování klientky D již několik let. Spolu s asistenty na změně začali pracovat intenzivněji, např. před odchodem ven se zastaví společně u zrcadla...asistent klientce pokládá záměrné otázky...typu jak se sobě líbí, když jde do společnosti, jestli je upravená a má čisté oblečení.

Dalším cílem se bylo zaměřit na zásady slušného chování při styku s neznámou osobou ve společnosti, zejména s dětmi.

Obvykle při nákupu potravin a dalších věcí, musí být asistenti ke klientce velmi striktní, jelikož není schopna odhadnout cenu ani množství. Společně sestavují plán před uskutečněním daných akcí, když jdou do společnosti.

Každý klient dostává za práci v chráněných dílnách mzdu, se kterou si klienti naloží dle vlastní vůle. S klientem je důležité pracovat na bilanci a stálého vysvětlování hodnoty peněz, co si mohou dovolit koupit.

Asistenti se snaží záměrně klienty neuvádět do míst, kde by byli vystaveni stresovým situacím, nátlaku.

Nedošlo pouze k příznivým změnám, ale i k určitému poklesu a nevyrovnaným projevům v oblasti sociálního chování. Některé z příčin dle asistentů mohou být způsobeny nepříznivým zdravotním stavem nebo vývojovou změnou týkající se vyššího věku aj.

U klienta V nedošlo k růstu sociálních dovedností v průběhu minulého roku (2008 – 2009) důvodem byl jeho nepříznivý dlouhodobý zdravotní stav, proto nemohl po dobu nemoci pracovat v chráněných dílnách ani často chodit do společnosti. U klienta V došlo v k výrazným změnám v projevech jeho chování.

„Klient F je mladšího věku, stále by rád pobýval doma se svými rodiči, ale to není možné a proto žije v L'Arche. Jeho chování se velmi změnilo. Svým chováním dává najevo nepřijetí Archy za svůj domov. Potřebuje více prostoru pro sebe samého. Je potřeba s klientem individuálně pracovat a zaměřit se na jeho aktivity a na volný čas.“

„Klient F bývá agresivní a nevyrovnaný. Asistenti se snaží přijít na důvod jeho změny v chování a jsou v tomto ohledu více ostražití. Snaží se ho nevystavovat situacím, které by mohly být impulsem pro agresivní chování, snaží se mu sdělovat optimistické informace, zaměřit se na aktivity, které ho baví.“ uvedli respondenti.

5.1.4 Srovnávací studie změn: kavárna L'Arche

Úroveň hygienických návyků, sebeobsluhy a pracovních dovedností

Zejména práce v kavárně vyžaduje dodržování hygieny, jelikož zde všichni pracují s jídlem, důležité si je mít ruce a dodržovat hygienické zásady. Proto asistenti připomínají klientům mytí rukou, používání ubrousků, omývání nádobí, vyhazovat zbytky jídla atd. Po opětovném opakování a vysvětlování těchto věcí se dodržování hygieny výrazně zvýšilo, jelikož klienti vědí, jak mají pracovat a jaké následky by při nedodržování hygieny mohly nastat.

„K tak výraznému rozdílu během jednoho roku v kavárně nedošlo, většinu aktivit zde klienti vykonávali již v roce 2008. Většinu pracovních dovedností se naučili tou aktivitou, kterou opakovaně vykonávají (zdobení zákusků krémem, mytí a uklizení nádobí aj.).“

„Někteří z klientů pracují už samostatně, aniž by jim bylo připomínáno, co ve který den mají dělat např. v pondělí po příchodu do práce klientka L sama prostře stoly, doplní slánky, doplní nové potřebné věci, připraví menu...všechny tyto věci vykonává, protože na to má dostatek času, kavárna je otevřena od úterý. Má ráda svoji práci, je to zaměstnání, které chce vykonávat, chce se ho naučit. V kavárně pracuje celý týden kromě středy, kdy vytváří keramiku a pracuje v tkací dílně...“

Úroveň sociálních dovedností

„Učí se věci související se sociálními dovednostmi, po čase se dostaví i sebejistota. Nejdříve se učí jednoduchým věcem a poté pokračuje s obtížnějšími, začne si věřit.“

Respondentka, pracující s klientkou L uvádí příklad jejího postupného pracovního procesu a jejího růstu *„...klientka L se učí jednu věc, může to být malá věc, ale ví, že ji zvládne. Tak zkusí další věc, protože ví, že je schopná to dokázat, i když se to zdá být obtížné, ráda se učí nové dovednosti. Pro rozvoj sebedůvěry klientky L je důležitý pozitivní přístup pracovníků, podpora a vysvětlení věcí.“*

Některé chování je společensky nepřijatelné, což byl problém zejména v začátcích, ale nyní ví, jak se mají chovat a pracovat. *„Do kavárny volal zákazník, klientka L zvedla telefon a vše vyřídila, nepotřebovala pomoc od ostatních, ani ji nevyžadovala, sama se zákazníků zeptala na správné otázky (kolik jich přijde a na kterou hodinu).“* Klienti rádi komunikují se zákazníky, vtipkují s nimi a zákazníci je poznávají a navzájem si mezi sebou vytváří dobré vztahy.

Přístup asistenta k osobě s postižením je zaměřen na práci jeden na jednoho a na vysvětlení nových věcí. Pokud je to možné, pracují společně, pomáhají si navzájem, vaří, pečou a jiné, např. při přípravě koláče klientka připraví jablka, oškrábe je a asistentka připraví těsto. Direktivní přístup je nutné použít pouze v případě blížící se havárie – například při práci s nožem, v takovém případě je důležité hovořit jasně a přímo. Někteří myjí a utírají nádobí, jiní připravují zákusky a podobně.

Hypotéza 2:

Myslím si, že místní obyvatelé, vnímáno z pohledu asistentů, přijímají komunitu L'Arche Kilkenny pozitivně.

Pro tuto hypotézu jsem zvolila tato kritéria:

- ▶ jakým způsobem se místní obyvatelstvo dovídá o působení komunity L'Arche Kilkenny
- ▶ veřejné akce komunity – účast klientů komunity na akcích mimo komunitu a zájem obyvatel o společenské akce komunity

5.1.5 Komunita L'Arche – působení veřejnosti

„Vracela jsem se zpátky do našeho domu, bylo docela šero, tak jsem nemohla pokračovat v cestě a proto jsem zašla k nějakému domu a zazvonila zde na zvonek, zeptala jsem se na světlo. Ale paní z domu mě neznala, řekla jsem jí, že pracuji v L'Arche. Odpověděla ... ano, L'Arche, já ji znám, myslím, že jsem Vás potkala, vždy tudy chodíte. A uvěřila mi a půjčila mi světlo. Dále řekla, že kdykoli něco budu potřebovat, mohu se jí zeptat. A někdy mne zastaví auto a řidič se zeptá, zda nepotřebuji svěst, jestli jsem z komunity L'Arche.“

Asistenti se domnívají, že komunita L'Arche je otevřena společnosti. *„Zahradnictví je ve vesničce Kilmoganny, kde pracuji. Obecně jsou lidé interaktivní a občas do zahradnictví přijdou. Také zde trochu pomohou, děti se přijdou zhoupnout na houpačku, je zde místní obchod a kostel, místní lidé znají poměrně dobře naši činnost a chodí na návštěvu, chodí na procházky a osoby s postižením taktéž jezdí domu.“* Chráněné dílny mimo zahrádkářství se nachází v městečku Callan ve středu města. Klienti se účastní veřejných aktivit,

společenských, komunitních, církevních akcí. Navštěvují koncerty, divadla. Rádi posedí v kavárně a restauraci. Jezdí na výlety. Nakupují potraviny v supermarketu. Dělají běžné věci jako ostatní lidé. Účastní se společenských akcí většinou jednou nebo dvakrát týdně, obvykle o víkendu pořádají venkovní akce. V průběhu týdne jsou většinou unavení z práce, občas zajdou do hospůdky, ale není to tak časté.

Veřejná akce je i práce v kavárně. Zde se také jednou měsíčně pořádá „večer poezie“. V chráněných dílnách se každý týden konají modlitby, kterých se může zúčastnit kdokoli. Lidé zvenčí bývají zvaní lidmi z komunity k oslavám pořádané Archou. Pokud lidé chtějí, mohou pomoci, ale není to moc časté. Většinou pomáhají lidé z rady, rodiny, přátelé. Komunita L'Arche také spolupracuje s místními komunitami Camphill a Kings River, které poskytují podobné služby jako tato komunita.

Dle většiny výpovědí od respondentů místní obyvatelé přijímají komunitu L'Arche kladně, podporují ji. V širším okolí však není výrazně známá. *„Lidé v Kilkenny (okres, kde se komunita nachází) jsou velmi milí a přívětiví. Když jdeme ven, jsou zde všichni přátelští, velmi milí k hostům, všechno Vám chtějí ukázat. Je to jiné, když se nacházím v jiném místě, tam se lidé o ostatní nezajímají.“*

Místní obyvatelé osoby s postižením komunity L'Arche znají, a proto od nich také asistenti dostávají zpětnou vazbu. V průběhu třiceti let lidé zaznamenali dostatečné množství změn v chování klientů ve společnosti. Místní obyvatelé mohou vidět výsledky práce asistentů díky změnám, které se projevují v chování klientů. To je důkaz jejich dobré práce s klienty *„ano, to je pravda“* přitakává respondentka.

Zpětnou vazbu od obyvatel zaměstnanci a asistenti často dostávají v kavárně L'Arche, toto místo je hodně populární. Zaměstnanci komunity dochází do škol a pořádají školní projekty. Mnoho obyvatel zná tuto komunitu, jelikož jsou místní. Obyvatelé se navzájem znají, tak je to jednodušší. Setkávají se na společných akcích. V roce 2008 komunita L'Arche Kilkenny oslavila 30. výročí svého založení v Irsku. Její oslava, mše, byla mezinárodně vysílána v různých televizních stanicích, což pomohlo k osvětě komunity. Někteří lidé slyšeli o L'Arche poprvé. Obecně lidé tuto komunitu neznají. Velkou událostí jsou vánoční trhy, které po celý týden každoročně asistenti společně s klienty připravují a prodávají zde své výrobky.

Další propagací komunity L'Arche jsou články v novinách, webové stránky. Každý rok je pořádán cyklistický projekt, výtěžek z této akce jde na pomoc začínajícím a rozvojovým komunitám L'Arche po celém světě. O této komunitě se také lidé dozvídají od svých blízkých, přátel, známých. Komunita je založena na křesťanských základech. Klienti

jsou věřící, účastní se mší, a proto komunitu místní obyvatelé znají. V Irsku je velké procento věřících občanů. V začátcích pro vznik této komunity lidé nebyli proti, ba naopak. Obyvatelé chtěli vybudovat domov, ve kterém by osoby s postižením mohly žít.

Byly zde zcela jistě nějaké obavy, jelikož lidé nevěděli, co tato komunita bude představovat a jak v ní asistenti a pracovníci budou pracovat s lidmi se specifickými potřebami. Dalším nelehkým aspektem pro místní obyvatelstvo mohl být fakt, že ve společném domě začalo žít mužské i ženské pohlaví pohromadě. Jelikož tento způsob života nebyl v dané době běžný a z náboženského hlediska možná neakceptovatelný.

Změny v chování obyvatel nastaly, ne moc. V začátcích byla Archa velmi dobře přijata. Poté se v této oblasti vybuďovala komunita Camphill⁹⁴. V té době se v této oblasti rozvíjelo více komunit najednou. Tento fakt byl pro danou dobu nad rámec možností, jelikož každá komunita potřebovala čerpat dotace a finance.

Změny se odehrávají také s rostoucí či klesající ekonomikou. *„Myslím si, že hodně lidí ví o působení L'Arche, ale ne dostatečně. Působí zde ještě další komunita Camphill a hodně lidí má spojenou L'Arche s Camphill. Hodně věcí, co se týče propagece již bylo uskutečněno. L'Arche je položena do mapy, ale jsou zde ještě malé věci, které je potřeba dodělat. Může se to týkat pouze určité lokality, kde lidé nemají v těchto sociálních službách zcela jasno. V dnešní době je podobných míst velké množství. A jsou to dobrá místa, není to ústavní péče.“*

„Lidé v Callan jsou velmi přívětiví, chodí do L'Arche, aby viděli, jak pracujeme a jak L'Arche funguje.“

„Zpětnou vazbu vidíme na obličejích lidí kolem sebe, někdy nám sdělí, jakou skvělou práci děláme a že oni sami by tuto práci nemohli dělat atd.“

Dle výpovědi z rozhovoru, starší generace vnímá osoby s postižením jako chudáky, o které je potřeba se postarat. *„Pokud řeknu, že pracuji v L'Arche, lidé si myslí, že dělám skvělou věc a jak ji mohu dělat. To je trochu negativní pro osoby s postižením. To, že lidé s postižením mohou žít normální život jako ostatní, je skvělé, nemusejí zůstat v institucích. L'Arche jim nabízí život, takový jaký žijí ostatní.“*

Lidé osobám s postižením projevují lítost. Mají tendence je srovnávat s malými dětmi. Je potřeba mít na pozoru, že věk dospělých osob s postižením je odlišný od dětského. Tento fakt bychom si měli uvědomit a osoby s postižením respektovat.

⁹⁴ antropozoficky orientované komunity, ve které společně žijí a pracují intaktní členové a lidé se specifickými potřebami, původním iniciátorem se stal rakouský lékař Karel Koniga

„Lidé obvykle vnímají práci, kterou děláme jako skvělou, fantastickou, obdivují nás za to. My děláme svou práci a nepřemýšlíme nad tím takovýmto způsobem. Ale obecně naše práce, projekty, stavění domů, lidé zde pracující, osoby s postižením, asistenti, vedoucí, všechny tyto věci jsou dobrá věc. Občas nám lidé poskytnou podporu a nebo nám vypomohou – věcně i finančně atd.“

„Hodně obyvatel chodí do kavárny L'Arche, protože se nachází na hlavní silnici, kde jsou obchody. Lidé toto prostředí vnímají a vědí, jak pracujeme a jak pracují osoby s postižením. Vidí, že děláme věci jako každý jiný. Myslím si, že se lidé bojí toho, co neznají. Když mluvíte o lidech s postižením s dalšími lidmi, lidé se toho obávají, protože nevědí, jací lidé s postižením jsou a jak s nimi pracovat. Ale jiné je to v kavárně, zákazníci zde potkávají osoby s postižením a vidí, že pracují úplně stejně jako někdo jiný. Tak na to pohlížejí jinak. Protože kdyby osoby s postižením zůstaly stále doma nebo ve škole, tak by je ostatní lidé vnímali jako osoby s postižením, ale když pracují a svoji práci dělají skvěle, vnímají je jako plnohodnotné osoby, ne jako osoby s postižením.“

Pokud by asistenti a pracovníci měli možnost nějakým způsobem zlepšit začlenění osob s postižením této komunity do společnosti, tyto změny by se týkaly nových pracovních příležitostí. Aby mohli pracovat v běžném pracovním prostředí a využívat více přírodních zdrojů – materiálů a s tímto materiálem pracovat. Novou příležitostí, týkající se běžného pracovního procesu lidé s postižením získali otevřením kavárny L'Arche, kde začali pracovat.

6 KAZUISTIKY

Kazuistiky mi byly poskytnuty se souhlasem koordinátorky asistentů, tří asistentů klientů a klienta paní XZ. Poznatky jsem získala rozhovorem s asistenty a paní XZ. Jména klientů jsou uvedena pod zkratkami velkých písmen. Kazuistiky jsem uskutečnila v L'Arche Kilkenny v Irsku.

KAZUISTIKA 1

Jméno: XY
Pohlaví: muž
Narozen: 1965, Irsko
Příbuzní: matka, otec, sestra (6)
Diagnóza: těžké mentální postižení s autistickými tendencemi, bez známky řeči

Pan XY od svých čtyř let vyrůstal v Instituci Sv. Patrika (instituce pro osoby s mentálním postižením). Po šestnácti letech přešel do psychiatrické léčebny. Péče zde nebyla příliš dostatečná, stejně tak terapie. Pan XY žije od roku 1989 v L'Arche Kilkenny v domě An Siol. Žije zde s dalšími klienty a třemi asistenty. Individuálně se mu věnuje další asistentka.

V pracovní dny pracuje v zahradnictví L'Arche, vyváží plevel a hnůj na kolečku, s asistentem seká trávu atd. Dvakrát týdně chodí s asistentem plavat. Také se účastnil terapeutického projektu: hudby, masáže, jízdy na koni aj., ale z důvodu výrazných finančních nákladů byl tento projekt ukončen. Pan XY rád a často jí, kope do míče, je humorný. Má rád chvílky, kdy je o samotě a užívá si odpočinku. Příliš nemá rád velký kolektiv. Prázdniny komunity L'Arche pan XY společně s dalšími klienty (také z ostatních domů) a asistenty tráví mimo L'Arche Kilkenny. V letních prázdninách v roce 2007 pobýval dva týdny v Severním Irsku.

Když přišel do L'Arche, nedodržel osobní hygienu, postupným a dlouhodobým procesem (toaleta každou hodinu, poté toaleta každé dvě hodiny atd.) se v tomto směru zlepšil a nepoužívá pleny. Není vždy schopen včas sdělit potřebu použití toalety. Je potřeba kontroly po několika hodinách.

Pan XY užíval epileptika, jejichž dávky mu lékař v průběhu let snižoval a nyní je již neužívá. Změny léků přispěly ke zlepšení stavu pana XY. Ze začátku užíval mnoho léků (epilepsie, sedativa). Nyní užívá o polovinu méně léků než dříve.

Pan XY nemluví, pouze vydává zvuky. V prvních letech v L'Arche pan XY vydával velmi hlasité zvuky. V průběhu dalších let se ztišil a uklidnil. Nyní vydává zvuky, jen pokud chce něco sdělit (např., že má hlad, žízeň, potřeba toalety), pokud se mu něco nelíbí nebo chce na něco upozornit. U pana XY jsou patrné známky kývavých pohybů, v průběhu let již omezené. Téměř 2 první roky v L'Arche si pan XY přetahoval tričko přes obličej, nyní tuto činnost nevykonává. K pokrokům u pana XY dochází, tento proces je velmi dlouhodobý.

Asistenti a zaměstnanci L'Arche se snaží o zabudování počítače pro pana XY s programem pro osoby s autismem. Komunikace mezi panem XY a asistenty se v průběhu delší doby zlepšuje. Pan XY potřebuje asistenci v základních osobních činnostech, při čištění zubů, při držení kartáčku, někdy však s kartáčkem pohybuje sám, asistenci při oblékání např. při navlékání kalhot, saka, asistent začne s oblékáním a pan XY činnost dokončí.

Duben 2009

U pana XY nedošlo příliš k velkým změnám v jeho osobních dovednostech. Začal být více napjatý, frustrovaný, nahněvaný. Zejména v době, kdy se necítil nejlépe. Byl několik měsíců nemocný. Ze začátku zůstal týden doma, po zlepšení začal docházet do chráněných dílen (do společnosti), ale nemoc se vrátila, opět pobýval doma. V období Vánoc klienti nechodili do chráněných dílen, a proto pan XY strávil mnoho času v prostředí domova (nemohl často chodit do společnosti a jeho nálada se nelepšila), neměl častý kontakt s venčím. Po určitou dobu měl výrazné problémy se spánkem. Těžko se mu odpočívalo. Spal pouze několik hodin denně (5 hodin), vstal a pobíhal po domě. V posledních týdnech se tento problém začal zlepšovat. Dříve měl také problémy se spánkem, ale ne tak intenzivní, poruchy se projevovaly dvakrát v týdnu. Důvod těchto změn asistenti a zaměstnanci zatím neznají. Pan XY dochází na stálá vyšetření, lékařská vyšetření. Má sestaven rozvrh, podle kterého je možno rozpoznat, zda není problém v jeho těle, zda je fyzicky v pořádku. Důvodem těchto změn může být i autismus. Prozatím na tento problém asistenti a zaměstnanci nenalezli řešení, jelikož neznají opravdový důvod již zmíněných změn.

Pan XY ve svém domě nejintenzivněji komunikuje s vedoucí domu, je k ní více aktivní a důvěřuje jí. Pokud něco potřebuje sdělit, vyhledává její společnost.

Při podpoře denního režimu pan XY asistenty poslouchá, ale je potřeba delší doby, než si na nového asistenta zvykne. Asistenti s ním zkoušeli pracovat se speciálním programem „psaní“ na počítači, ale neměl zájem. Svá sdělení a připomínky dává najevo silnějším nebo silným vydáváním zvuků. Zejména v době jeho onemocnění kopal v noci a ráno do dveří. Dle vedoucí domu, pan XY tímto gestem chtěl sdělit něco konkrétního, ale jeho komunikace není rozvinuta v dostatečné míře, proto musel zvolit jinou formu dorozumívání.

Vedoucí domu se domnívá, že by se tento muž mohl zcela osamostatnit v oblasti používání toalety. Zatím asistenti uvažují, jaký prostředek a vhodný způsob by byl pro tuto situaci vhodný. Asistenti klienta dávají automaticky na toaletu, sám si klient o použití toalety neřekne, pouze zřídka, jednou za několik měsíců.

KAZUISTIKA 2

Jméno: XZ
Pohlaví: žena
Narozena: 1952, Irsko
Příbuzní: bratr, strýc
Diagnóza: intellectual disability, schizofrenie

Paní XZ žila se svými rodiči. Od roku 1978 žila v prvním domě Moorfield house v L'Arche ve vesničce Kilmaganny. Zde žijí její příbuzní. V tomto domě zpočátku žili dva klienti spolu s asistenty. Jedním z prvních klientů L'Arche je paní XZ. O vybudování L'Arche se také zasloužil strýc paní XZ spolu s ostatními zakladateli. Příbuzní paní XZ pro ni a ostatní osoby s postižením chtěli vybudovat domov. Od roku 1981 pobývala žena XZ v psychiatrické léčebně. V roce 1988 se přestěhovala do nového domu An Siel v L'Arche a od roku 2001 žije v dalším domě Lion De.

Od října 2007 paní XZ začala sama žít v bytě L'Arche vedle domu Lion De. Účastní se projektu “Independent living project”, ve kterém dva asistenti pomáhali paní XZ k osamostatnění a zvládnutí základních dovedností v jejím novém bytě. Nyní v tomto projektu pokračuje paní XZ s jednou asistentkou. Paní XZ se pomocí asistence snaží postarat o sebe samu a obstarat základní činnosti - ranní budíček, snídani, vaření, uklizení bytu. Učí se zacházet s TV a videem, hospodařit s penězi. Dalším cílem asistentky paní XZ je umístit v bytě telefon a naučit ji přístroj samostatně používat. Paní XZ se velice zlepšila v ovládnání

těchto základních dovedností (vaření, uklízení atd.). Paní XZ zpočátku zůstávala v bytě jeden den v týdnu, poté dva dny a nyní zde pobývá tři dny v týdnu. Poté se vrací do domu An Siel. Asistenti paní XZ stále zatím kontrolují, především v podávání léků.

Paní XZ v pondělí pracuje v kavárně Café L'Arche, pomáhá s přípravou koláčů, pokrmů. Ve středu pracuje v L'Arche v chráněných dílnách v Callan, vyrábí svíčky, potisky, přání. V ostatní všední dny pracuje v SOS v Kilkenny (velké chráněné pracoviště, asi 12 km od místa bydliště) v kantýně a na zahradě (odstranění smetí, odpadu). Každou středu paní XZ chodí plavat. Účastní se skupinové terapie "Grow" pro osoby s mentálním postižením.

Paní XZ reprezentuje klienty v Radě "Counsel in Advocacy" v L'Arche (paní XZ se jednou ročně sejde s ostatními členy rady), zde projednávají zlepšení a podporu klientů v práci atd.

Zpočátku byla paní XZ velmi paranoidní a její chování bylo velmi proměnlivé. V posledních letech se její chování stabilizuje – stále má však obavy návratu do psychiatrické léčebny. Nezávislý život pro ni znamená větší jistotu, má dobrou podporu (osobu, které může kdykoli zavolat, když ji potřebuje).

Paní XZ si pamatuje velké množství dat a vzpomene si na to, jaká místa navštívila a jak dlouho tam byla. Také si pamatuje příchody a odchody asistentů v L'Arche, data narození a podobně. Občas mluví sama se sebou. Při rozhovoru nedokáže dlouho udržet pozornost na jedno téma, po upozornění se však na toto téma v rozhovoru vrátí. Je velmi ochotná, zdvořilá, komunikativní, přívětivá a otevřená lidem. Paní XZ je spokojená v komunitě L'Arche Kilkenny.

Paní XZ má ráda společnost. Ráda nakupuje a vychutnává čaj v kavárně v městečku Callan, 2 km vzdáleném od jejího bytu. Paní XZ má ráda hudbu, tanec a často zpívá. Ráda cestuje. Především v době prázdnin komunity L'Arche navštívila mnoho nových míst a zemí, např. Německo, Liverpool, Troly, Lurdy, Španělsko, Lucembursko, Skotsko. Ráda navštěvuje přátele a ráda létá v letadle. Jejím snem je letecky sama navštívit přátele v Německu.

Se svým bratrem a strýcem se nyní navštěvuje častěji než dříve (přispěl k tomu i fakt, že paní XZ žije samostatně v bytě). Příbuzní ji také navštěvují, obzvláště ve významné dny (Vánoce, otevření bytu pro paní XZ, výročí...).

Rok 2009

Paní XZ se v letním období roku 2008 musela přestěhovat. Byt byl nasáklý olejem z potrubí, a proto musel být zrekonstruován. Do konce ledna 2009 žila v domě Lion De. 1. února 2009 se přestěhovala do zrekonstruovaného bytu. Paní XZ je stále součástí projektu "Independent living project" podporována osobní asistentkou, která se tomuto programu věnuje v plné míře. Jsou v něm zdokumentovány cíle, povinnosti, společenský život, rozpočet (jídlo, dovolená, oděv atd.). Dalším krokem je dokumentování dovedností paní XZ (a na jakém je stupni). List dovedností je pro paní XZ podstatný, aby byl pro ni tento program úspěšný (telefon, úklid, nakupování, vstávání, čištění, finance aj.). Je potřeba stálé kontroly při užívání léků. Paní XZ je začleněna do dalších programů, které ji pomohou naučit se žít nezávisle (program – způsob chování, který paní XZ pomáhá zvládat její kritičnost).

V období, kdy žila opět v domě Lion De, se dostávala do střetů se svými spolubydlicemi. Protože v domě byly opět tři ženy, žárlily na sebe. Od té doby, co se paní XZ přestěhovala do bytu, začala samostatně vykonávat další věci, začala být klidnější, šťastnější a těší se na vše, co je nezávislé. Připravuje si jídlo, zve si návštěvy. Nabízí pozvání přátelům, aby zašli k ní na kávu a také na večeři, kterou sama připraví.

Osobní asistentka s paní XZ spolupracuje, podporuje ji. V době, kdy s ní její osobní asistentka není, je paní XZ kontrolována asistenty, kteří bydlí v domě vedle bytu. Paní XZ má radost, když vypadá dobře a když vaří, učí se vařit každé pondělí. Jedenkrát týdně chodí plavat. Sama používá televizi a video. Dalším cílem je, aby paní XZ vlastnila svůj telefon, mohla by mluvit s kýmkoli.

Po celou dobu rozhovoru se paní XZ dobře koncentrovala. Ojediněle změnila téma hovoru, odpověděla na položené otázky, o návštěvu se postarala řádným způsobem. Paní XZ je ve velmi dobré formě.

7 SHRNU TÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Hypotéza 1:

Domnívám se, že u všech osob s mentálním postižením žijících v L'Arche Kilkenny, došlo přinejmenším k drobným kladným změnám v jejich osobním rozvoji a růstu a to z důvodu dobré podpory asistentů a pracovníků, též možnostem, které tato komunita osobám s mentálním postižením poskytuje.

Shrnutí:

Z výzkumného šetření srovnávací studií mohu potvrdit, že v 96 % u klientů došlo k drobným kladným změnám v jejich osobním rozvoji a růstu v oblasti úrovně hygienických návyků a sebeobsluhy, pracovních dovednostech (podpora v domě, chráněných dílnách, kavárně) a sociálních dovednostech (chování na veřejnosti, reakce – při setkání s osobami, při loučení, způsob chování na společenských akcích mimo komunitu). V průběhu roku 2008 – 2009 však u dvou klientů došlo též k opačným změnám. Jeden klient prošel v průběhu zmíněného roku velkými zdravotními problémy, které mu způsobily nesnadnou životní situaci, ale jeho stav se v posledních několika měsících zlepšuje, u tohoto klienta se zvýšila úroveň komunikačních schopností. Z jednotlivých výpovědí z rozhovorů s respondenty vyplývá, že u druhého klienta došlo ke zhoršení zejména v oblasti sociálních dovedností.

Všechny změny se neprojeví ve stejném měřítku a byly jak kladné, tak záporné. Příčinou bylo mnoho faktů a důvodů, jedním z nich zůstává **intenzivní podpora asistentů a pracovníků klientům, nové možnosti**, které tato komunita osobám s mentálním postižením poskytuje, **prostředí**, ve kterém klienti žijí a pracují, **finanční prostředky**, jejichž prostřednictvím vznikají nové projekty a možnosti cestování, důležitá **kooperace všech interních složek komunity a jejich zaměstnanců** aj.

Nové projekty

- Ⓢ „Independent living proces“
- Ⓢ „Personal Central Planning (PCP)“
- Ⓢ nové projekty
 - Ⓢ kurzy řezbářství v chráněných dílnách - zahradnictví a společný projekt komunit L'Arche, Kings River a Camphill
 - Ⓢ keramika
 - Ⓢ fotografování
 - Ⓢ canisterapie
 - Ⓢ pravidelné kurzy vaření
 - Ⓢ kurzy sociálních dovedností v L'Arche pro osoby s postižením i pro asistenty a zaměstnance (pořádané interními i externími odborníky)
 - Ⓢ plavání
 - Ⓢ „L'Arche Sponsored Cycle 2009“ – fundraisingová akce, jejíž výtěžek bude poskytnutý jako prostředek ve finanční a potravinové pomoci komunitě L'Arche Uganda

Stálé projekty:

- Ⓢ způsob podpory od asistentů: jeden na jednoho „One to one“
- Ⓢ osobní prostor – každý má vlastní pokoj
- Ⓢ výtvarné aktivity v KCAT
- Ⓢ aktivity v chráněných dílnách SOS
- Ⓢ kurzy Dramatu
- Ⓢ aktivity v chráněných dílnách komunity L'Arche (zahradnictví, kavárna, dílna na výrobu svíček, tkalcovská, tisku, malování)
- Ⓢ vánoční trh L'Arche – prodej vlastních výrobků
- Ⓢ mše
- Ⓢ výlety, prázdniny – cestování aj.

Úroveň pracovních dovedností (podpora v domě, chráněných dílnách, kavárně)

Úroveň pracovních dovedností se u klientů zvýšila díky stálým aktivitám ve všech již zmíněných oblastech a nově vznikajícím alternativním projektům. Pro všechny klienty je důležitá alespoň drobná inovace v jejich pracovním procesu v určitém období jejich života. Jelikož stále stejné aktivity a naučený proces zapadá do stereotypu, který způsobuje stagnaci. Tomu se snaží pracovníci zabránit a nabídnout osobám s postižením jiné možnosti v těchto vznikajících aktivitách (uvedeny výše pod bodem „nové projekty“). Klienti nepracují pouze v chráněných dílnách a kavárně této komunity, ale pracují i v jiných chráněných dílnách v okolí (KCAT, SOS, Kings River, školní zařízení) a dochází na řadu kurzů zájmových činností (plavání, výtvarné činnosti, drama). Každý, kdo pracuje v chráněných dílnách, dostává za vykonanou práci finanční mzdu. Asistenti se také snaží naučit osoby s postižením, pokud je to v rámci jejich postižení možné, hospodařit s penězi.

Úroveň hygienických návyků a sebeobsluhy

Ke zvýšení úrovně hygienických návyků u klientů došlo zejména v oblasti práce v kavárně. Jelikož v tomto oboru je dodržování hygieny vyžadováno na prvním místě. Proto asistenti připomínají klientům mytí rukou, používání ubrousků, omývání nádobí, vyhazování zbytku jídla atd. Stálým opakováním a vysvětlováním těchto věcí se dodržování hygieny výrazně zvýšilo, také někteří klienti pracují samostatně a vykonávají požadované aktivity bez stálého dozoru (prostírání stolu, doplnění slánek...). Klienti vědí, jak mají pracovat a jaké následky by při nedodržování hygieny mohly nastat.

V ostatních oblastech asistenti a zaměstnanci též kladou důraz na dodržování osobní hygieny (před použitím jídla následuje umytí rukou, udržování čistoty na toaletách, praní osobního prádla – každý klient si pere prádlo sám, je však potřeba asistence, dodržování hygieny při vaření, mytí nádobí, vynášení odpadního koše). Zejména osoby staršího věku potřebují při používání toalety a sprchy asistenci.

Klienti se více zapojují do činností samostatně, připravují si častěji snídaně bez asistence, vybírají si potraviny, které chtějí koupit. S asistencí nakupují oblečení, navštěvují kadeřníka a podobně. Klientky především dbají o svůj zdravý životní styl a svou fyzickou kondici. Je potřeba kontroly při požívání jídla (obezita) a medikace.

Úroveň sociálních dovedností

Asistence se hlouběji koncentruje na proces práce jeden na jednoho individuálně nebo v malých skupinkách, všichni asistenti se řídí formou kooperace s klienty, jen v situacích, které vyžadují direktivní chování, tento přístup mění – práce s ostrými předměty, stresové situace, asociální chování aj. Jedním z nejpodstatnějších článků kooperace s osobami s postižením je intenzivní komunikace a opakování. Jednou z největších změn bylo nastěhování klientky XX zpátky do bytu a nyní se snaží žít samostatně, což je pokrok, kterého mohou klienti dosáhnout. Další klientka je nezávislým způsobem života velmi motivována, a proto se bude účastnit projektu, který jí v tomto směru bude připravovat. Tato klientka se v sociálních dovednostech výrazně zvýšila a v práci je velmi pečlivá.

Chování klientů se mění v důsledku změn, které se odehrávají v komunitě (fluktuace asistentů, úmrtí...), tak i z externích změn, které na klienty působí (společnost, pracovní příležitosti, cestování, kulturní akce...). Zvyšující se jejich věk způsobuje taktéž změny v chování, např. jeden klient po dobu dvaceti let prošel velkými změnami, ze začátku byl agresivní, nyní je více vyrovnaný a více přátelský. Bezpečí domova je důležitým podnětem k vyrovnanosti a spokojenosti klientů. S rostoucím věkem na sebe klienti vzhlížejí jiným způsobem, mění se vzájemné vztahy a prohlubují se. Sociální chování se u dvou klientů výrazně zhoršilo. Důvodem by mohl být nepříznivý zdravotní stav a tudíž i neintenzivní kontakt s veřejností. Tato situace se v posledních měsících zlepšuje. U druhého klienta se projevilo razantní asociální chování, což mohlo způsobit mnoho důvodů: nepřijetí komunity L'Arche za svůj nový domov, změna věku a s ním spojené bouřlivé období (věk rané dospělosti), potřeba většího osobního prostoru a individuální podpory, vyššího zájmu o jeho osobu, uspokojení svých zájmů aj. Asistenti a zaměstnanci na tomto problému pracují.

Další kladnou změnou je fakt, že klientka C se aktivně zaměřila na úpravu svého fyzického vzhledu a pravidelně chodí s asistencí do posilovny, také o sebe více dbá a píše deník o příhodách ze svého života.

Klienti často chodí do společnosti a navštěvují své přátele. Asistenti se zaměřili na proces učení, který by klienty vedl ke zlepšení jejich reakce při prvním kontaktu s cizími osobami a dětmi. Naučit se akceptovat jak své potřeby, tak potřeby osob, se kterými žijí a osob, se kterými se ve společnosti setkávají. V kavárně se klienti dostávají do každodenní interakce se zákazníky. Je skvělé vidět, že mezi sebou diskutují, povídají o sobě navzájem, seznamují se a navazují vzájemné vztahy a rádi obslouží zákazníky.

Častou fluktuaci asistentů s většími obtížemi nesou osoby s postižením staršího věku, každoročně musí přijmout do své společnosti nové asistenty, se kterými žijí a učí se s nimi pracovat. Loučí se s asistenty, kteří s nimi žili několik měsíců, což není vždy lehké. Noví asistenti však přináší do života klientů jiné podněty. Pochází mnohdy z rozdílné kultury, což je velmi důležitý fakt a rozmanitost, která otevírá nové obzory. Všichni lidé z komunity se učí vzájemnému respektu a přijmutí se navzájem. V komunitě a chráněných dílnách pracují stálí zaměstnanci, kteří zde působí několik let, někteří již od vzniku L'Arche komunity Kilkenny.

Hypotéza 2:

Myslím si, že místní obyvatelé, vnímáno z pohledu asistentů, přijímají komunitu L'Arche Kilkenny pozitivně.

Shrnutí:

Z rozhovorů s respondenty a vlastním pozorováním mohu tuto hypotézu potvrdit. Již při založení této komunity, místní obyvatelé aktivně usilovali o otevření prvního domu ve vesničce Kilmoganny v oblasti Kilkenny. Snažili se vytvořit domov, kde by mohli dospělé osoby s postižením žít, domov, který by byl opravdovým domovem. V roce 2009 tvoří komunitu tři domy a čtvrtý je v procesu budování. Komunitu L'Arche Kilkenny místní obyvatelé přijímají kladně. V okolí Kilkenny se místní obyvatelé dobře znají, proto mají rozšířené povědomí o působení komunity L'Arche. Tato komunita je otevřená veřejnosti. Obyvatelé L'Arche vykonávají běžné věci, žijí na společném území s ostatními, chodí nakupovat, na mše, pracují v chráněných dílnách, jezdí na výlety, obědvají v restauraci, posedí v kavárně, účastní se kulturních akcí. Komunita L'Arche Kilkenny pořádá během každého roku několik veřejných akcí: zaměstnanci chodí do škol a zapojují se do školních projektů, asistenti s lidmi s postižením prodávají na Vánočním trhu své výrobky, společně s dalšími komunitami L'Arche v Irsku a komunitami Camphill pořádají „L'Arche Sponsored Cycle“, jehož se účastní jak lidé s postižením, tak asistenti a lidé žijící a pracují mimo tyto komunity. Každoročně asistenti s osobami s postižením jezdí na prázdniny mimo své zázemí. Při veřejných mších se lidé s postižením setkávají s místními obyvateli. Přímou interakci osob s postižením a intaktní společnosti umožnilo otevření kavárny L'Arche, kde společně osoby s postižením pracují s asistenty a každodenně se setkávají s kontaktem zákazníků. Kavárna je populární, nachází se na hlavní ulici městečka Callan. Mimo lokalitu, kde L'Arche Kilkenny působí, není mezi veřejností dostatečně známá. Někteří místní obyvatelé L'Archu komunitu

vnímají totožně s Camphill komunitou. V téže lokalitě působí dvě Camphill komunity. L'Arche komunita uskutečnila mnoho kroků pro svoji propagaci: webové stránky, články v novinách, 30. výročí založení – mezinárodní vysílání mše aj. Spolupracuje s dalšími komunitami L'Arche, s komunitami Kinngs River, Camphill a místními obyvateli. Mezi těmito komunitami není zaznamenána rivalita, ale spolupráce. Komunity Kings River, Camphill a L'Arche kooperují na společném projektu – řezbářství. Místní obyvatelé občas tuto komunitu navštíví, přátelé zajdou na večeri, na oslavy narozenin a na společné akce. Také komunitě někdy vypomohou. Lidé si mohou zakoupit v chráněných dílnách výrobky a mohou komunitu L'Arche navštívit. Lidé, kteří osobně neznají osoby s postižením, je většinou litují a bojí se jejich reakce, vnímají práci asistentů a zaměstnanců komunity jako skvělou a výjimečnou. Asistenti a zaměstnanci však tuto práci vykonávají s radostí a vnímají osobu s postižením jako osobu jim stejně rovnou. Díky práci v kavárně, kde se zákazníci běžně setkávají s osobami s postižením, mohou vnímat tyto osoby též jako plnohodnotné, jelikož vykonávají stejnou práci a dosahují stejných výsledků jako intaktní osoby. Taktéž lidé navštěvující komunitu a chráněné dílny vidí, jak komunita L'Arche funguje. Místní obyvatelé vidí u osob s postižením mnoho změn a pokroků v průběhu působení této komunity, a díky těmto změnám si mohou uvědomit kvalitní práci již zmíněných asistentů a zaměstnanců a zejména fakt, že osoby s postižením mohou společně žít s intaktní společností a integrovat se do ní.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části jsem charakterizovala mezinárodní komunitu L'Arche, zastřešovací organizaci všech těchto komunit a zmínila jsem se též o zakladateli první L'Arche komunity. V širší míře jsem zmapovala situaci sociální integrace osob s postižením a specifické chování osob s mentálním postižením. Představila jsem občanské sdružení Benediktus podporující osoby s postižením v České republice a usilující o vznik první L'Arche komunity na tomto území.

V praktické části jsem popsala L'Arche komunitu Kilkenny v Irsku. Ve výzkumném šetření jsem se snažila potvrdit či vyvrátit zvolené hypotézy. U první hypotézy jsem uskutečnila srovnávací studii výsledků výzkumného šetření z roku 2009 s výsledky z roku 2008 v již zmíněné komunitě. Přiložila jsem dvě kazuistiky klientů v ní žijících. Druhou hypotézu jsem uskutečnila pomocí rozhovorů s 10 respondenty. Všechny cíle zvolené v této práci se mi podařilo splnit. Výzkumným šetřením potvrzují obě hypotézy.

V 96 % u osob s mentálním postižením žijících v L'Arche Kilkenny, došlo přinejmenším k drobným kladným změnám v jejich osobním rozvoji a růstu a to z důvodu dobré podpory asistentů a pracovníků, též možnostem, které tato komunita osobám s mentálním postižením poskytuje.

V roce 2008 se v komunitě L'Arche Kilkenny začaly postupně rozvíjet dva projekty, „Independent Living Project“ a „Personal central planning“, zaměřující se na zájmy každé osoby s postižením, která žije v jednom ze tří domů komunity nebo pracuje v chráněných dílnách a kavárně. Independent Living Project individuálně podporuje osoby s postižením k tomu, aby byli schopné žít sami nezávislým životem ve svém bytě. Starali se o sebe samu, pečovali o své zázemí, docházeli do práce a integrovali se do společnosti. Osoba s postižením s osobním asistentem pracuje na vytyčených cílech a taktéž je podporována a kontrolována příslušnými asistenty. V samostatných dvou bytech v roce 2009 žijí dvě osoby s postižením. Jedna klientka ve svém bytě žije již několik let, druhá ve svém bytě začala pobývat od roku 2008 po dobu jednoho, dvou a postupně tří dnů v týdnu. Z technických závad v bytě (v bytě byl nasáklý olej z prasklých trubek) se musela přestěhovat zpět do domu, ale v lednu roku 2009 se opět do svého bytu nastěhovala a pobývá v něm všechny dny v týdnu. Její potřeba osamostatnit se velmi vzrostla a nyní aktivně pečuje o svoji osobu a taktéž o svůj byt. Tímto krokem k osamostatnění zřejmě inspirovala další klientku téhož domu, která si stanovila

podobný cíl, na němž pracuje. Obě klientky mají lehký stupeň mentálního postižení a jedna trpěla častými projevy schizofrenie, které se v posledních letech postupně zeslabují. Stav této klientky se výrazně zlepšil.

Personal central planning se zaměřuje na potřeby a zájmy každého klienta, což přispělo k intenzivnějšímu zaměření na osobu s postižením. Během roku 2009 komunita nabídla osobám s postižením nové aktivity a projekty v chráněných dílnách např. fotografování, keramiku, řezbářství, canisterapii. V letním období je více aktivit zaměřených na venkovní prostředí (zahrada...).

Některé projekty byly během roku 2008 – 2009 zaměřeny na sociální chování klientů ve společnosti. Velmi důležitým prvkem v tomto učení je komunikace a opakování. Pokud klient nedodržel daný požadavek, učil se jej znovu. Byly vyzkoušeny různé alternativy, k tomu, jak zabránit nežádoucímu chování klienta vůči obyvatelům na veřejnosti. Klient musí respektovat ostatní obyvatele žijící v jeho blízkosti.

Asistenti jsou ve vztahu k osobám s postižením přáteli, kolegy pracující společně. Ne jako vedoucí. Kontrola však v určité míře být musí.

Pro osoby s postižením je důležitá pravidelná aktivita, která se však může po určité době projevit stereotypem, proto se asistenti a zaměstnanci snaží aktivity obměňovat, aby nabízeli jiné alternativy. Někteří z klientů navštěvují aktivity, které nabízí další organizace ve městě a okolí např. výtvarné kurzy v KCAT, práce v kuchyni v mateřské škole, chráněné dílny v organizaci SOS, dramatické kurzy, řezbářství v komunitě Kings river (kde pracují na projektu řezbářských prací – vytváří velké dřevěné sochy a předměty, vytváří společně symboly ze dřeva tří komunit (Kings River, Camphill a L'Arche), které budou postaveny do zahrady. Kurzy vaření.

Každý rok nebo po šesti měsících formulují příslušní asistenti s klienty jejich cíle. Pokud dané cíle nejsou po delší době úspěšné, pokud nepomohou, snaží se je přeformulovat.

Práce v kavárně umožnila osobám s postižením intenzivní interakci s běžnou populací. Zároveň intaktní populace může vnímat tyto osoby jako plnohodnotné, jelikož vykonávají stejnou práci jako kdokoli jiný a dosahují stejných výsledků. V průběhu let, kdy L'Arche komunita v oblasti Kilkenny působí, místní obyvatelé zaznamenali mnoho změn, které byly zpětnou vazbou pro osoby s postižením samotné, taktéž pro asistenty a zaměstnance komunity. Díky této integraci lidé poznávají, jak komunita L'Arche funguje.

Středem L'Arche jsou osoby s postižením, jsou těmi nejdůležitějšími v komunitě. Zaměstnanci a asistenti s těmito osobami pracují formou jeden na jednoho, tedy individuálně. Každý má svůj vlastní pokoj a každý je respektován jako plnohodnotná osobnost. Každá

osoba s postižením má specifický dar, kterým obohacuje všechny kolem sebe a naplňuje jím i komunitu. Zaměstnanci a asistenti s osobami s postižením kooperují, nejsou jejich nadřízenými, vždy jim dají možnost volby a pracují s nimi dle individuálních plánů.

Asistenti s klienty společně žijí ve třech domech komunity. Každý dům dodržuje svá pravidla, jelikož v každém domě bydlí osoby s odlišným stupněm postižení, různého věku, pohlaví a nestejného denního režimu. Pravidla každého domu je tedy nutné uspořádat dle zmíněných požadavků.

V průběhu roku 2008 a 2009 došlo k řadě kladných změn, ale objevily se zde i změny nepříznivé. U jednoho z mužů se projevilo velmi silné onemocnění, se kterým se léčil převážnou část roku, a také se u něj, zřejmě z tohoto důvodu, projevily častější poruchy spánku. Nemohl se po delší dobu účastnit společenských akcí a práce v chráněných dílnách. Nyní se jeho situace lepší. U dalšího klienta se projevily projevy asociálního chování.

Asistenti, zaměstnanci a příslušní pracovníci se společně s osobou s postižením snaží na zlepšení této situace pracovat .

Možné důvody změn: změny byly způsobeny situacemi, které se odehrály v průběhu roku např. častou fluktuací asistentů v domě, vedoucí domů se též odstěhovali, smrtí jednoho z rodičů klientky. Důvodem může být i změna věku (raná dospělost, zralá dospělost), potřeba většího osobního prostoru, aktivní využití volného času aj. Kladnými aspekty změn jsou asistenti, zaměstnanci a prostředí komunity, snaha pracovat formou jeden na jednoho.

Osoby s postižením navazují vzájemné vztahy s běžnou populací, sdělují své potřeby a zájmy, většina z nich dovede sdělit, opravdu to, co chce, což byl velký pokrok u jednoho mladého muže s Downovým syndromem v komunitě. Některé změny, které v průběhu roku 2008 a 2009 nastaly, měly začínající původ již v předchozích letech.

Z výzkumného šetření vyplývá, že místní obyvatelé přijímají působení komunity L'Arche Kilkenny kladně, občas ji i svými aktivitami či příspěvky vypomohou. Druhou hypotézu tedy potvrzují. V oblasti Kilkenny působí ještě další komunity s podobnými cíly jako L'Arche. Tyto komunity spolu kooperují. L'Arche komunita je známá převážně v této lokalitě. V dalším území Irska mezi populací není její jméno až tak rozšířeno.

Místní obyvatelé byli hlavními činiteli, kteří se snažili vybudovat L'Arche komunitu v oblasti Kilkenny. První L'Arche komunita byla v Irsku založena před třiceti lety ve vesničce Kilmoganny. Později vznikly dva další domy a čtvrtý je rozpracován. Na území Irska byly vybudovány další komunity L'Arche v Corku a Dublinu. V severním Irsku komunita L'Arche Belfast.

O působení L'Arche komunity se můžete dozvědět více z jejich webových stránek, z novinových článků, z mezinárodního vysílání 30. výročí L'Arche Kilkenny, vánočních trhů, Sponzored L'Arche cycling, od přátel, známých nebo vlastní návštěvou této komunity. S lidmi, žijícími v této komunitě se také můžete seznámit na veřejných společenských akcích, mších, v kavárně Archy nebo na večeru poezie, který L'Arche pravidelně pořádá.

SUMMARY

L'Arche – mezinárodní komunita podporující osoby s mentálním postižením
(srovnávací studie)

L'Arche – the international community supporting people with special needs
(comparative study)

Ivana Švadlenová

The first L'Arche community was established by Jean Vanier in 1964 in Trosly-Breuil in France. In this beginning community Jean Vanier started to live with two men with special needs, with Raphael Simi and Philipp Seuxe. A boat with free figures – Philippe, Raphael and Jean became a symbol of L'Arche communities. Thomas Philippe became a co-founder of the first community. This community grew into other communities all over the world. Currently it consists of 132 communities. The core of these communities is the person with special needs. Each handicapped person has a unique gift, by which all around are enriched. These people live in the communities in houses together with their assistants and work in sheltered workshops. Many people with disabilities have found a home in L'Arche communities. There they are treated equally as intact people.

The practical part of my thesis is dealing with L'Arche community Kilkenny, Ireland, where I did a research in 2008 and 2009. By this research I tried to confirm or disprove defined hypothesis.

The result of my research is an evidence of at least small improvement in the personal growth and development of almost every person, who is living in L'Arche Kilkenny. These changes came because of the high support of the assistants and employees and also because of the opportunities that this community offers to their core-members. Another result shows that according to assistants, local inhabitants perceive the function of community L'Arche Kilkenny positively.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

PRAMENY

- 1) ČERNÁ, M. A KOL.; *Česká psychopedie*. Praha: KAROLINUM, 2008.
- 2) FISHER, S., ŠKODA, J. *Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-014-0.
- 3) JESENSKÝ, J.; *Integrace – znamení doby*. 1. vydání Praha: Karolinum, 1998.
ISBN 80-7184-691-0
- 4) JESENSKÝ, J.; *Prostor pro integraci*. Praha: Comenia Consult Praha, 1993.
- 5) MICHALÍK, J.; *Školská integrace dětí se zdravotním postižením*. 1. vydání Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1999. ISBN 80-7067-981-6
- 6) SLOWÍK, J.; *Speciální pedagogika*. Grada. ISBN 978-80-247-1733-3
- 7) ŠVARCOVÁ, I.; *Mentální retardace*. 1. vydání Praha: Portál, s. r. o., 1991.
ISBN 80-7178-506-7
- 8) VÍTKOVÁ, M. a kol.; *Integrativní speciální pedagogika*. Brno: PAIDO, 1998.
ISBN 80-85931-51-6
- 9) VANIER, J.; *Cesta k lidství*. 1. vydání Praha: Portál, s. r. o., 2004.
ISBN 80-7113160-11
- 10) VANIER, J.; *Rodí se nová naděje – Čím je a má být komunita*. 1. vydání Praha: ZVON, 1997. ISBN 80-7113160-11

- 11) VALENTA, M.; MULLER, O.; *Psychopeide – Teoretické základy a metodika*
3. aktualizované a rozšířené vydání Parta 2007. ISBN 978-80-7320-099-2

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- 12) NIKODEMOVÁ, B., JINDROVÁ, R., JINDRA, M.; *Notabene – Časopis pro blízké.*
3. číslo Chotěboř: o. s. Benediktus, 2008
- 13) L'Arche Kilkenny podklady - Expectations of an assistant in a L'Arche community household [překlad]

UŽITÉ ENCYKLOPEDIE A SLOVNÍKY

- 14) GEIST, B.; *Sociologický slovník.* Praha: VICOTRIA PUBLISHING, a. s., 1992.
ISBN 80-85605-28-7
- 15) HARTL, P.; *Psychologický slovník.* 3. vydání Praha: TERCIE, 1996.
ISBN 80-90 15 49-0-5
- 16) PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J.; *Pedagogický slovník.* 2.vydání Praha:
Nakladatelství Portál, s. r. o., 1998. ISBN 80-7178-252-1

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY NEBO JEJICH ČÁSTI

- 17) L'Arche community is... [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z www:
<<http://www.larche.org/a-l-arche-community-is-who-we-are.en-gb.21.0.news.htm>>
- 18) Assistants. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z www:
<<http://www.larche.org/assistants.en-gb.23.12.content.htm>>
- 19) Co chceme [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/co-chceme.html>>

- 20) Duchovní rozměr [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/duchovni-rozmer.html>>
- 21) Charter of the communities of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22].
Dostupné z www: <z www: <http://www.larche.ie/charter.html>
- 22) Inspirace-archa [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/inspirace-archa.html>>
- 23) Ireland. [online]. [překlad 2008-1-23]. Dostupné z www:
<<http://www.larche.org/ireland.en-gb.31.23.content.htm>>
- 24) Jean Vanier, Founder of L'Arche. [online]. [překlad 2008-1-22].
Dostupné z www:
<<http://www.larche.org/jean-vanier-founder-of-l-arche.en-gb.23.13.content.htm>>
- 25) Kdo jsme [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/kdo-jsme.html> >
- 26) L'Arche. [online]. [cit. 2008-1-22]. Dostupné z www:
<<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/136051-l-arche>>
- 27) L'Arche communities around the world. [online]. [překlad 2008-1-22].
Dostupné z www: <<http://www.larche.org.au/world.asp> 22.01.2008>
- 28) L'Arche in Africa. [online]. [překlad 2008-1-23]. Dostupné z www:
<<http://www.larche.org/africa-l-arche-in-your-region.en-gb.11.0.news.htm>>
- 29) L'Arche in your region. [online]. [překlad 2008-1-22]. Dostupné z www:
<<http://www.larche.org/facts-figures-and-actors-who-we-are.en-gb.24.0.news.htm>>
- 30) Odlehčovací služba [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www
<<http://www.benediktus.info.cz/odlehcovaci-sluzba.html>>

- 31) Osobní asistence [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www
<<http://www.benediktus.info.cz/osobni-asistence.html>>
- 32) People with an intellectual disability. [online]. [překlad 2008-1-24].
Dostupné z www:
<http://www.larche.org/people-with-an-intellectual-disability.engb.23.11.content.htm>
- 33) Sociální služby [online]. [2009-3-22]. Dostupné z www:
<<http://www.benediktus.info.cz/socialni-sluzby.html>>
- 34) Welcome to L'Arche International. [online]. [překlad 2008-1-22].
Dostupné z www: <<http://www.larche.org/home.en-gb.1.0.index.htm>>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Kvalitativní rozhovor – polostandardizovaný

(v českém a anglickém jazyce)

Struktura otázek byla sestavena dle zvolených kritérií a na místě konkretizována vzhledem k pracovišti, ve kterém respondent s klientem pracoval.

Respondenti byli asistenti a zaměstnanci L'Arche komunity Kilkenny pracují s a podporující osoby s postižením v chráněném bydlení, dílnách a kavárně.

Kritéria pro srovnávání:

Srovnání bylo uskutečněno u první hypotézy, jelikož je zaměřeno na fakta a poznatky, týkající se výzkumného šetření z roku 2008.

- ▶ úroveň hygienických návyků a sebeobsluhy
- ▶ úroveň pracovních dovedností (podpora v domě, chráněných dílnách, kavárně)
- ▶ úroveň sociálních dovedností (chování na veřejnosti, reakce – při setkání s osobami, při loučení, způsob chování na společenských akcích mimo komunitu)

Otázky

- 1) Jak dlouho v L'Arche působíte?
- 2) V jaké oblasti v L'Arche pracujete?
- 3) Jaký je Váš věk?
- 4) Jaké jste zaznamenal/a změny v chování klientů, se kterými pracujete, v průběhu jednoho roku? Popište co nejkonkrétněji.
- 5) Proč myslíte, že došlo právě k těmto změnám?
- 6) Jakým způsobem podporujete klienta k jeho osobnímu růstu a socializaci?
- 7) Jaký používáte přístup při práci s klientem? (Je spíše direktivní, partnerský, volný, jiný?)

Doplňující otázka: Dáváte klientům možnost volby, aby se mohli sami rozhodnout?

- 8) Je zde nějaký bod, cíl, na kterém s klientem společně pracujete a stále se nedaří zlepšit?

Doplňující otázka: Pokud by se podle Vás mělo zlepšit začlenění klientů komunity L'Arche Kilkenny do společnosti, čeho by se tyto změny týkaly?

Kritéria pro zhodnocení výsledků druhé hypotézy:

- ▶ jakým způsobem se místní obyvatelstvo dovídá o působení komunity L'Arche Kilkenny
- ▶ veřejné akce komunity - účast klientů komunity na akcích mimo komunitu a zájem obyvatel o společenské akce komunity

Otázky

- 1) Jak dle Vás vnímají místní obyvatelé tuto komunitu -> její působení? Proč myslíte, že tomu je právě tak?
- 2) Jakými způsoby se o komunitě místní obyvatelé mohou dozvědět?
Doplňující otázka: Jaká je propagace ze strany L'Arche Kilkenny?
- 3) Mohl/a byste mi uvést příklad zpětné vazby od těchto obyvatel k Vaší práci v této komunitě? (Byla reakce místních obyvatel kladná či naopak?)
- 4) Je podle Vašeho názoru tato komunita otevřena společnosti?
- 5) Jakých veřejných akcí se klienti účastní a jak často?
- 6) Přípravuje tato komunita společenské akce, kterých se účastní místní obyvatelé (lidé žijící mimo komunitu, nepracující v této komunitě)?
Doplňující otázka: Jakým způsobem se obyvatelé do činnosti zapojují?
- 7) Zaznamenal/a jste změny v chování obyvatelstva vůči této komunitě v průběhu Vašeho působení v ní? (Jaké? Proč myslíte, že tyto změny nastaly?)

Criteria of comparing:

- ▶ the level of hygienic and personal skills
- ▶ the level of working skills (the support in the house, workshop, cafe)
- ▶ the level of social skills (behaviour in society, reaction – with meeting people, leave-taking, behaviour core members at social action out of the community)

Questions:

- 1) How long have you been staying in L'Arche?
- 2) In which area do you work in L'Arche?
- 3) How old are you?
- 4) What kind of change did you note in core member's behaviour, with who have you been working during one year? Please, concrete it.
- 5) What, according to you, was the reason of these changes?
- 6) What kind of support do you give to the core members in their personal growth and socialization?
- 7) What kind of access do you use when you work with core member? (rather directive, partner, free, other?)
Completing question: Do you give to the core members a possibility of choose to make their own resolution?
- 8) Is there any spot or aim on which you are working with core member together and it is still on the same level?
Completing question: In the incorporation of the core members living in L'Arche Kilkenny into the society should improve outsider this place, what changes will be necessary?

Criteria:

- ▶ what kind of forms do local inhabitants get to know about function of L'Arche Kilkenny
- ▶ public actions – the participation of core members of the community in the public actions and the interest of local inhabitants about public actions, which are made by the community

Questions:

- 1) How, according to you, local inhabitants perceive community L'Arche Kilkenny and its function? Why do you think, it is like this?
- 2) What kind of form do local inhabitants get to know about function of L'Arche Kilkenny?
Completing question: What kind of publicity does L'Arche Kilkenny use?
- 3) Could you give me some examples of the feedback from the local inhabitants to your work in this community? (If the feedback from the local inhabitants was positive or negative?)
- 4) Is, according to you, this community open to the society?
- 5) What kind of public actions the core members come to visit and how often?
- 6) Does this community organize public actions at which the local inhabitants participate?
Completing question: What kind of participation do the local inhabitants take in these public actions?
- 7) Have you ever noted any change in the behaviour of local inhabitants to this community during your work there? (Why do you think these changes happen?)

Příloha č. 2 Materiál – Community L'Arche v Irsku

Could you be an assistant?

- Are you looking for something more?
- Would you like to live in community?
- Would you like to live with and support people with an intellectual disability?
- Could you take a year out from your present occupation?
- Would you like to explore your own spirituality?

We welcome assistants from all over the world but we particularly need assistants from both the Republic of Ireland and Northern Ireland in our communities.

Some people join us for one or two years while others discover in L'Arche a way of life. Assistants receive pocket money for their own personal needs and of course free board and lodging. There is free time each day, one day off per week and a long weekend free per month.

But people do not come to L'Arche for the money or the time off.

Our life is simple and the emphasis is on things that money cannot buy – things of the spirit – love, friendship, trust, respect, forgiveness and hope.



Want to find out more?

Contact the Assistants Coordinator in the community of your choice:

L'Arche Kilkenny
Cluain Aoibhinn
Fair Green Lane
Callan
Co. Kilkenny.
Tel 056-772 5628
Fax 056-772 5946
e mail:
kilkenny@larche.ie

L'Arche Cork
Le Cheille
Togher Road
Cork.
Tel 021-431 8880
Fax 021-431 8883
e mail:
cork@larche.ie

L'Arche Dublin
8 Warrenhouse Road
Baldoyle
Dublin 13.
Tel 01-839 4356
e mail:
dublin@larche.ie

L'Arche Belfast
Office
563 Ormeau Road
Belfast
BT7 3JA
Northern Ireland.
Tel 028 90 221 337
Fax 028 90 872 992
From Rep.
use 048 instead of 028
e mail:
belfast@larche.ie

L'Arche Ireland
Secretariat
Cluain Aoibhinn
Fairgreen Lane
Callan
Co. Kilkenny
Tel 056-772 5283
Fax 056-772 5538
e mail:
admin@larche.ie

Visit our website
www.larche.ie

L'Arche also needs

VOLUNTEERS – to help out on a regular basis in our houses / workshop

FRIENDS – to befriend our people with an intellectual disability

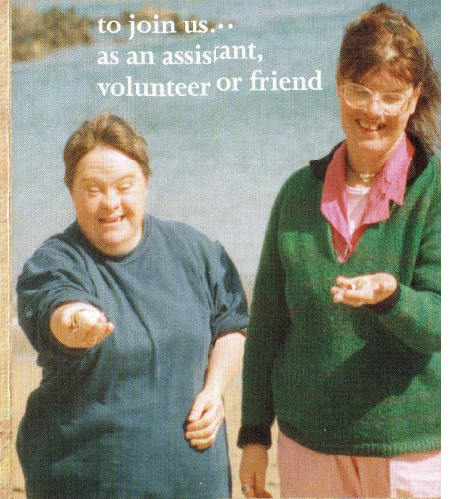
Contact the community nearest to you above



CORK PHOTOGRAPH BY JIM HOLLIS - CORK

L'Arche invites you

to join us...
as an assistant,
volunteer or friend



What is L'Arche?

L'Arche is a worldwide federation of faith communities where people with an intellectual disability* and assistants share community life together. The first L'Arche home was founded in Trosly, France, in 1964 by Jean Vanier, a Canadian lecturer in philosophy.



L'Arche communities in Ireland

Kilkenny, Cork, Dublin and Belfast. Each of our communities has a number of homes/workshops where assistants and people with an intellectual disability live and work in an atmosphere of friendship and trust.

* Intellectual disability is the new term used for people with a mental handicap/learning disability.

What will you find in L'Arche?

You will find a community – where assistants and people with an intellectual disability live together in a spirit of sharing and simplicity. Home in L'Arche is distinct from institutions, hospitals and other residential centres in that the assistants live in the house and share life in all its aspects, with the residents.

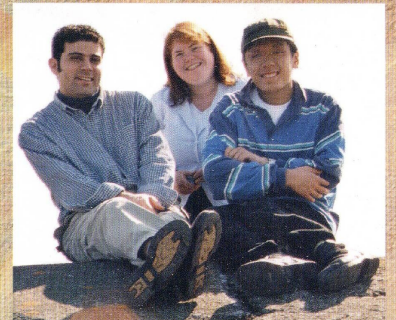
Some assistants care for the home, doing shopping, cleaning, cooking, laundry etc., while others work in the workshop.

In the evenings we relax together – listen to music, go for walks, maybe even visit the cinema. Above all we take time to build relationship with each other. This can be challenging – sharing life with people of different ages, cultures, faiths and intellectual abilities. It is here you will discover the gift of difference. As we build relationships of mutual trust and respect with each other we discover the gift of the person with a disability and in the process our own value is revealed.

All this is lived in the spirit of the Gospel and prayer forms part of daily life.



L'Arche is challenging!

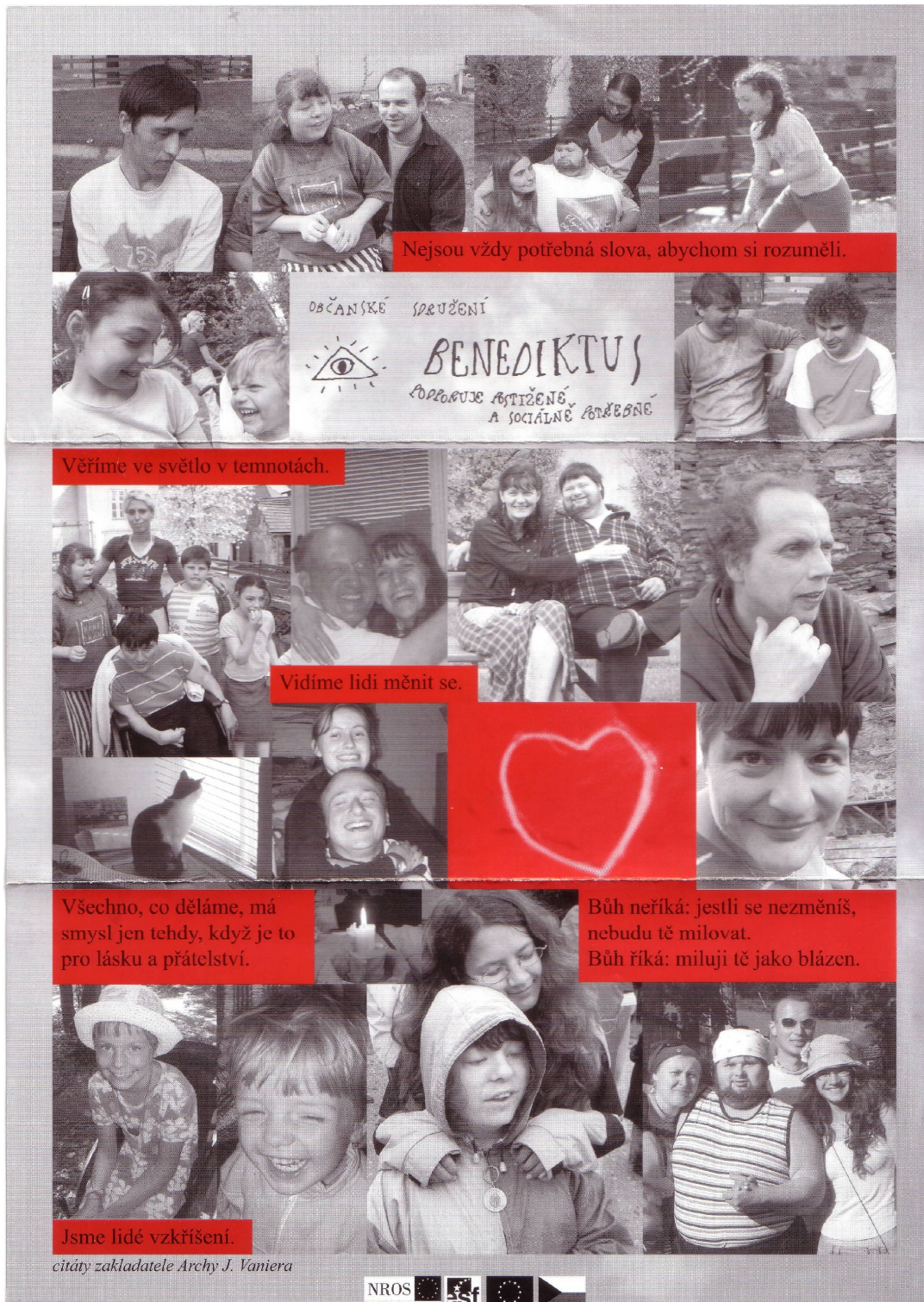


L'Arche calls us

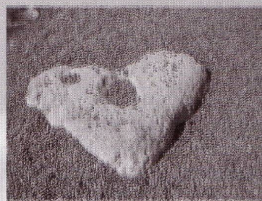
- into relationship with others,
- to discover the gift of the person with an intellectual disability,
- to get to know ourselves,
- to build community,
- to question society's values,
- to be people of peace and reconciliation,
- to discover the Gospel of Jesus.



Příloha č. 3 Materiál – o. s. Benediktus



Benediktus chce vytvořit místo pokoje, radosti a setkávání ...



✚ Umožňujeme lidem s postižením poznávat a využívat jejich dary a objevovat radost z přátelství.

✚ Umožňujeme lidem zdravým vidět dary lidí s postižením a objevovat trvalé hodnoty.

✚ Umožňujeme potřebným lidem nacházet novou naději.



✚ Lidem s postižením nabízíme:

- osobní asistenci ve školách a domácím prostředí
- respitní odlehčovací službu: - setkávání postižených a jejich zdravých přátel - výlety, hry, sdílení se...
- práce v řemeslných dílnách - keramika, batika, smalty...
- nácvik praktických činností - nákup, vaření, úklid...
- poradenství
- dovoz z okolí



✚ Potřebným lidem nabízíme:

- respitní odlehčovací službu v rodinách s více než 4 dětmi = hlídání a doprovod dětí, pomoci v domácnosti
- materiální podporu a poradenství v obtížných situacích

✚ Maminkám nabízíme:

- setkávání: sdílení se, vyrábění - patchwork, drátování, batika, keramika, aj. (hlídání dětí zajištěno)
- kurzy na PC



✚ Ostatním nabízíme:

Tradiční zvyky na Vysočině

- tradičně pořádáme:
 - Pašije, Mariánské slavnosti, Svatováclavské slavnosti, sv. Mikuláše, Živý Betlém aj.

Beneční koncerty

- pořádali jsme:
 - Hradišťan, Javory, Spirituál Kvintet, Ivu Bittovou, Musicu Animatu aj.

Výtěžek koncertů byl použit na rekonstrukci a odkoupení Domečku, ve kterém probíhají naše činnosti.

Spoluvytváření hodnot, které jsou věčné ...

- Jsme otevřeni všem lidem, kteří nám chtějí pomoci a být přáteli lidem s postižením.

Pořádáme veřejnou sbírku na odkoupení a rekonstrukci našeho Domečku.



Kontakt:

o.s. Benediktus
Klášteří 60, 583 01 Chotěboř
telefon: 731 402 233

e-mail: benediktus@infobar.cz www.benediktus.infobar.cz
GE Money Bank Chotěboř č.útu: 15 54 02 290/0600

